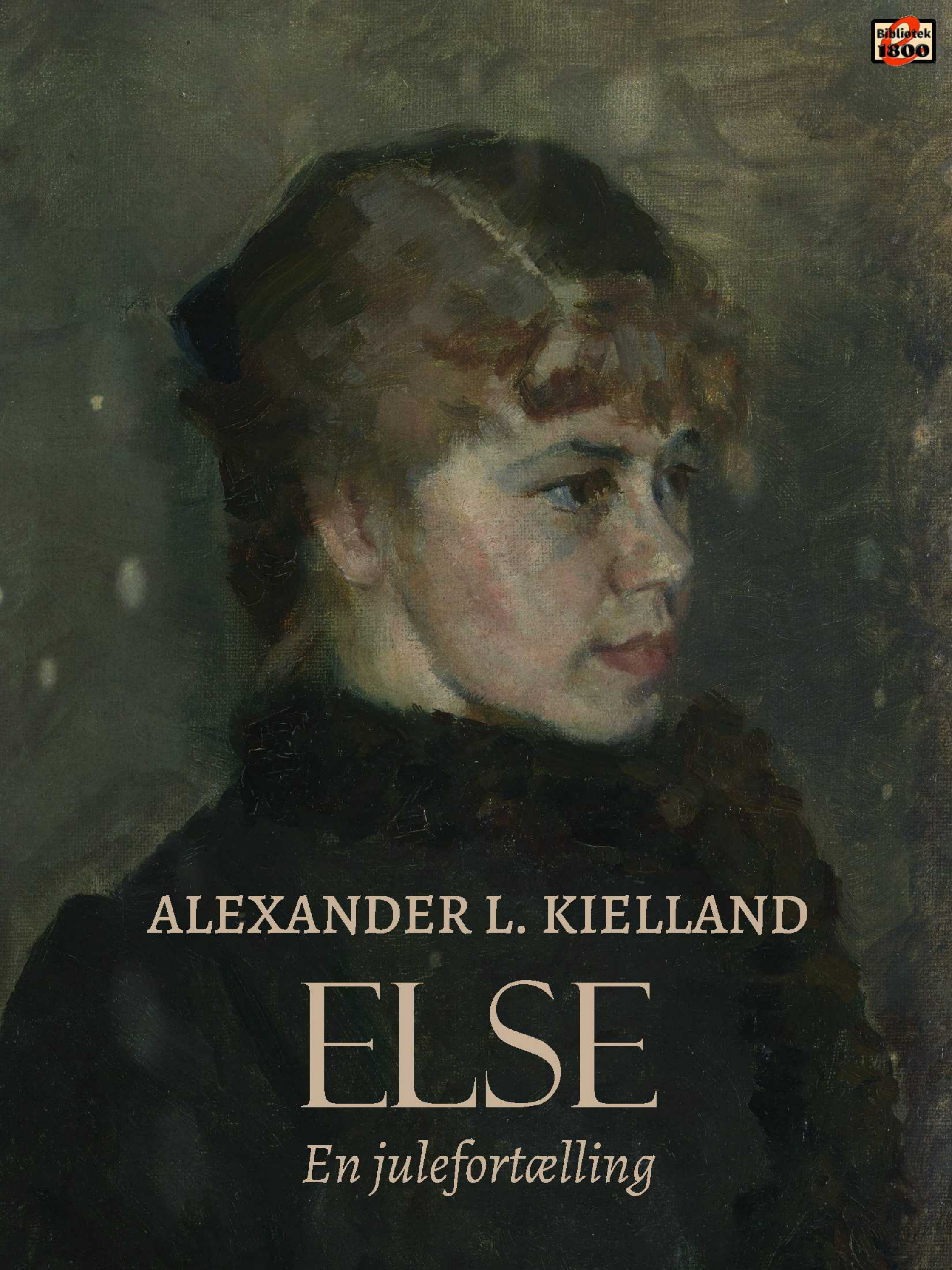

ALEXANDER L. KIELLAND

ELSE

En julefortælling

Alexander L. Kielland

ELSE

≡ EN JULEFORTÆLLING ≡

eBibliotek 1800

2024

Ophavsret og brugsbetingelser

Denne ebogsudgave af Alexander Kielland: *Else* er baseret på originaler, som er public domain overalt i verden.

Nærværende ortografisk opdaterede og reviderede udgave af teksten kan frit downloades og videreformidles under Creative Commons-licensen BY-NC-SA – Kreditering-IkkeKommerciel-DelPåSammeVilkår 4.0 International.

Generelt forbehold: *Vær opmærksom på, at denne ebog er baseret på en tekst, som stammer fra en længst svunden tid. Normer og udtryksmåder mm. var anderledes dengang, og der kan derfor forekomme indhold, som på nogle virker stødende. Bogen skal, ligesom alle andre kunstneriske værker fra andre tider, ses i sin kulturelle og tidsmæssige kontekst, og udgiveren kan og vil ikke påtage sig noget ansvar for forfatterens verdensbillede og udtryksmåder.*

Copyright and conditions of use

This ebook edition of Alexander Kielland: *Else* is based upon sources in the public domain worldwide.

This orthograpically updated and revised edition is free to download and reuse under Creative Commons BY-NC-SA Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International.

Disclaimer: *Please note that this book is based on an original text dating from another era. Norms and language were different then, and some readers might find offensive content. We believe that any work of art from previous times should be viewed in its cultural and temporal*

context and not in the light of latter-day prejudices, and we can and will not accept any responsibility for the author's views or language.

J. P. Jacobsen

fra

Alexander L. Kielland

1

Madam Späckbom ejede et hus, som kaldtes Noahs Ark. Nede i de lune, hyggelige værelser på solsiden boede hun selv; ovenpå boede frøken Falbe med sin broder; og oppe på loftet – der var bare to etager – levede på skråkammere, under trapper og bag skorstenspiber en del urene dyr, der gik under den fælles benævnelse: Banden.

Madam Späckbom var ikke blot en klog kone; hun var bogstaveligt talt "klog kone"; for hun var doktor – eller kvaksalverske, som den rigtige doktor kaldte hende.

Men det anfægtede ikke madamen stort: hun havde sin gode, sikre praksis, og hendes kunst bragte hende både penge og videnskabelige triumfer.

Den del af befolkningen, som søgte mam Späckbom, var vistnok ikke den fineste, men uden sammenligning den talrigste. Det kunne hænde, at hun havde fem-seks patienter liggende under behandling – i små rum og aflukker, hvoraf der var en utrolig mængde i det gamle hus; og især om aftenen efter arbejdstid var hun fuldt optaget med at gøre sygebesøg eller modtage patienter af enhver art.

Når der da blandt disse kom en, som havde været under behandling af den rigtige doktor – distriktslæge Bentzen –, da glimtede det i mam Späckboms små brune øjne, og hun rystede de tre grå hængekrøller, der hang på kam over hvert øre, idet hun sagde: "Når De kommer fra slig lærd herre, kan De da vist ikke hjælpes af en gammel tandløs kælling."

Så måtte der underhandles længe, før hun forbarmede sig over patienten, men tog hun ham først under behandling, så viste hun en ganske speciel omhu for disse, som den rigtige doktor "havde opgivet".

Og blandt byens folk – selv oppe blandt de fine – gik der utallige historier om madamens vidunderlige kure; og man behøvede bare at nævne hendes navn for doktor Bentzen, så fo'r den gamle herre op, bandede og skældte – ildrød i hovedet, greb sin hat og løb.

Sagen var den, at når doktor Bentzen kom til simple folk, nedlod han sig aldrig til at give nogen forklaring, – dertil foragtede han uvidenheden alt for dybt. Han sagde bare: så og så skal du gøre, og der er medicinen.

Men når nu ikke medicinen hjalp straks, – og det kan hænde med den bedste medicin –, så blev folk kede af dette dyre apotekervand og denne strenge doktor, som bare vendte sig på gulvet, gav en ordre og gik.

Og så kom mam Späckbom.

Hun satte sig ned og forklarede ordentligt, hvad det var, som fejlede patienten; – enten det nu kunne være en slags "vind", for eksempel jordvind eller vandvind eller kanske ligvind eller en "blodsdråbe, som havde sat sig fast" eller noget sådant.

Se det var da noget, man kunne forstå; og når man så fik medicin at madamen, så var det sager, som både lugtede og sved, så en kunne skønne, det var ikke noget fusk og skrab.

Og hjalp det end ikke altid, var det noget, alle vidste, at selv mam Späckbom råder ikke over liv og død; men så var der dog gjort, hvad gøres kunne, og det var altid bedre end at slås ihjel

af doktorens mistænkelige lærdom, som så mange var blevet. Og desuden var madamen meget – meget billigere.

Til medhjælp i sin praksis havde hun en ung pige, som kaldtes *Loppen*. Madamen havde taget hende til sig, efter at hun havde kureret hende for en slem øjensygdom.

Loppen havde ingen forældre. Hun hed Else.

Efternavn tror jeg aldrig, hun havde haft. For hun var nok datter til en af byens fineste herrer, hvis navn ikke kunne stå i kirkebogen på den måde.

I en plejestiftelse for småbørn var Loppen vokset op, efter at moderen – en tjenestepige – var død. Og her var det også, hun havde fået sit øgenavn.

Det kom af en mørkebrun kåbe, hun havde fået ved en juleuddeling. Den var oprindelig så lang og rigelig, at når barnet hoppede omkring i den, lignede hun så meget en loppe, at en til sidst var vittig nok til at give hende navnet.

Og denne kåbe var af et så uslideligt stof, at den fulgte hende under opvæksten – først som kåbe, siden som jakke, dernæst som livstykke og til slut som hue med rosenrøde hagebånd.

Hun var endnu i denne barnehue med rosenrøde hagebånd, da hun fik øjensygen. Bentzen som stiftelsens læge flikkede på hende et halvt års tid, indtil hun lå som et lidet dyr i en mørk krog og skreg, når man vendte hende mod lyset.

Men så fik frøken Falbe hende hemmeligt under mam Späckboms behandling, og hvorledes det nu var eller ikke: barnet kom sig.

Doktor Bentzen triumferede: endelig var det lykkedes ham at få bugt med denne hårdnakkede inflammation!

Men da kunne mam Späckbom ikke tie længere, og der blev en stor skandale. Frøken Falbe måtte træde ud af stiftelsens direktion, hvor hun forresten allerede forud var inderligt forhadt; doktor Bentzen var rasende, og selv den lille Else måtte lide for sine nye, blanke øjne.

Men så tog mam Späckbom barnet til sig, – dels fordi hun var velstående og godhjertet, dels fordi Elses klare øjne var hende et vidnesbyrd som øjenlæge, og endelig brugte hun barnet til at ærte doktor Bentzen med.

Aldrig kunne han gå forbi Arken, – og hans vej faldt der forbi mange gange om dagen –, uden at mam Späckbom greb barnet, satte det op i vinduet og dunkede det i nakken, for at det skulle nikke til doktoren. Og når hun så kunne få ham til at se ind med sit arrige grin, da rystede mam Späckbom triumferende sine seks hængekrøller og gav Loppen et stykke sukker. –

Eftersom hun voksede til, blev Else en fin, slank pige – blond og lidt bleg, men frisk alligevel.

Hun var munter og let, og hun havde et eget lag til at holde sig selv og alt omkring sig net og i orden. Men da mam Späckbom ville begynde at lade hende vaske, skure, sy og "gøre nytte", viste Loppen sig komplet umulig; hun "fik ondt" både her og der, og alle madamens gode råd og bitre urter var uden virkning.

Mam Späckbom var – som sagt – også en klog kone. Hun kendte godt denne sygdom, som kom præcis på skuredagene og altid forsvandt som ved trolderi søndag morgen. Men da hun indså, at sygdommen her optrådte i en uhelbredelig form,

indskrænkede hun sig til at ryste sine hængekrøller og mumle noget om "dette forbandede fine blod".

Men de syge elskede Loppen, skønt hun ikke egentlig var nogen trofast eller opofrende sygeplejerske. Men bare hun gik gennem stuen eller stak hovedet ind ad døren, var det, som om det lettede både for smerter og kedsomhed; og mam Späckbom var sig vel bevidst, hvilken andel i sine kure hun skyldte Loppens lystige latter.

For det var en latter anderledes end al anden latter, som nogensinde var hørt i Noahs Ark. Den kunne løbe op ad trapperne og ned i kælderen, gennem nøglehullet ind til de syge og lige ind i hjertet på folk, så nogle blev ganske varme, andre måtte le med; men alle ville de give, hvad det skulle være, for at høre Loppen le.

Og hun lo gratis af alt eller ingenting – som det kunne falde sig. Hun havde røde læber og friske, stærke tænder; men øjnene lyste over alt; – de var mam Späckboms stolthed; for den lærde doktor havde jo "opgivet dem". –

Madam Späckboms Ark var ikke så omhyggeligt bygget som Noahs. Det var – rent ud sagt – et gammelt skrammel af et hus, som stod, fordi det var bygget sammen med et nyere og stærkere. Men da det – som alle gamle – ikke kunne finde sig i at tage mod støtte af ungdommen, kastede det sig altid mere ud til siden, for at protestere mod forbindelsen; og derved kom det til at hænge truende ud over den bratte bakke, som på østsiden førte ned til havnen og bryggerne.

Det var et hjørnehus, hvidmalet mod gaden og rødt på bagsiden. Alverdens krumninger, skæve linjer, fyldingsdøre, udbygninger og gevækster syntes at have sendt repræsentanter

til denne Ark; og som den stod der i al sin umulighed, var den en lige så stor gåde for den moderne arkitektur som Noahs.

Men den måtte dog være sej alligevel; for ellers var vist Banden for længst faldet ned i kælderen – med det leben, som der ofte var. Det var til stor plage for Falbes især om natten, når der var uro i Banden ovenpå. Om dagen var både søster og broder helst ude. Hun havde en pigeskole i den finere del af byen, og han var i alt fald ikke i Arken.

De hørte til en gammel embedsslægt; men der havde været noget i vejen med deres fader. Rygtet sagde, han havde hængt sig eller skudt sig for underslæb; men det var et snes år siden og på en ganske anden kant af landet, så ingen vidste rigtig besked.

Vist er det, at børnene forblev halvt fremmede i byen og levede ensomt og tarveligt. Frøkenens pigeskole var i stor anseelse, uagtet hun selv slet ikke var nogen yndet person. Dertil var hun alt for myndig og original.

Frøken Falbe kunne være en femogtredive år – broderen var to-tre år yngre –; hun var blond med stor, bred næse og alvorlige øjne. Men til enkelte tider kunne hun smile så venligt, at folk, som så det første gang, blev ganske forbavsede.

Kristian Falbe lignede sin søster; men han var en smuk mand; den store familienæse klædte ham bedre.

Om denne samme næse samlede der sig imidlertid allerede i hans tredivte år en rødlig sky; for Kristian Falbe drak vel meget.

Hvis han havde levet i en stor by, var han sandsynligvis blevet en ganske moderat cafégæst. Men i en lille by, hvor det ikke går an at besøge restaurationer, der sniger man sig ind ad bagvejen, og der lærer man at drikke.

Hele byen vidste naturligvis dette om Falbe; mens søsteren indbildte sig, at hun holdt det skjult for alle. For dette var hendes stadige tanke og evige besvær fra morgen til aften og mangen gang fra aften til morgen. Hun havde opgivet at forbedre ham, hun var træt af alle hans gode løfter og mislykkede forsøg: nu gjaldt det bare at holde ham nogenlunde oppe – og så at skjule det.

De kendte faderens skæbne; men hos hende havde familiestoltheden samlet sig i energi, hos ham derimod i ørkesløs misnøje og bitterhed.

Han var flink og vel begavet; når han havde sine bedre perioder, gav han privat undervisning i sprog. Men så kom drikken over ham igen, og da forsvandt han for hele uger, og vendte tilbage til Arken i den ynkeligste forfatning.

Søsteren tjente nok til dem begge. Hun lagde penge i hans portemonnæ, mens han sov; hun smilte til ham, når han var kommet fuld hjem om aftenen; hun lavede mad – den bedste mad, hun kunne finde på for ham. Han åd og drak og takkede aldrig.

Men dette var også frøken Falbes eneste svaghed; hun sagde det selv til sig selv i ensomme stunder. Ellers var hun ordentlig, modig, myndig og utrætteligt virksom.

I Arken stod der mere skræk om hende end af selve madam Späckbom, og endog de modigste i Banden gik på tæerne, når de passerede frøken Falbes trappeafsats.

Det var forresten en vanskelig gammel knirkende trappe, der gav sig god tid med mange afsatser; men til slut blev den stejl som en stige. Det hørte til Loppens yndlingsfornøjelser at rutsje

på rækværket fra øverst til nederst med et lille hop for hver afsats, – det vil da sige, når frøken Falbe var i sin skole.

Forresten var frøkenen altid venlig mod Loppen på sin noget strenge måde. Om aftenen, når mam Späckbom var optaget af sin praksis, sad Else oppe i stuen hos Falbes og læste eller så i billeder, mens frøkenen rettede stile. Kom så Kristian hjem, kastede søsteren et hurtigt blik på ham, og eftersom dette faldt ud, blev Else enten sendt ned eller opfordret til at blive.

Kristian kunne da sætte sig til at lege med hende eller spille dam; og frøken Falbe så op fra sine stile med sit smukke smil, når de lo rigtig godt af hinanden.

Alligevel morede Loppen sig endnu bedre oppe på loftet hos Banden. Der var et eget hemmelighedsfuldt halvmørke udbredt over alle de underlige kroge og små rum deroppe. Desuden vidste man aldrig, hvem der egentlig boede der; for selskabet vekslede bestandigt. Snart var der bare to-tre af de faste lejere; snart kunne det myldre af mennesker i hver en krog – helst mandfolk, som sov, spillede kort, drak eller stak hovederne sammen og hviskede.

Hovedpersonen på loftet var Puppelene – et stort, stærkt fruentimmer med mørkt hår, små øjne og en ualmindelig tyk underlæbe.

Hun lejede alle rummene heroppe under ét af mam Späckbom, hvilket var meget bekvemt for madamen. Men ellers var forholdet mellem de to damer ikke uden skærmydsler. For Banden var til stor forstyrrelse for huset med musik og støj og sligt; desuden satte den Arken i dårligt ry over hele byen.

Men hvorledes det nu var eller ikke, Puppelene lod sig ikke fordrive. Mange gange havde madamen opsagt hende, og et par

gange var Puppelene endogså gået. Men efter kort tid indtrådte der en forsoning, og hun vendte tilbage til Arken – "ganz wie den due mit den oelblatt", – som gamle Schirrmeister udtrykte sig.

Gamle Schirrmeister var en fordrukken tysk musikant, som var kommet herop med et omrejsende orkester for mange år siden. I begyndelsen gik det ham godt. Han spillede en meget smuk violin og var ellers i stand til at spille i alt fald respektabelt på næsten alle mulige instrumenter.

Han fik derfor informationer i de bedste huse. Men lidt efter lidt gik han af mode; drikken tog overhånd; og til slut slog han sine pjalter sammen med sin oprindelige tjenestepige Lene, som han plejede at kalde: "meine puppe". Deraf erholdt hun i folkemunde kælenavnet Puppelene.

Nu var den gamle kunstner reduceret til at leve af nodeskrivning og Puppelenes nåde. Inde under skråtaget stod hans gamle klaver, der tjente til bord til nodeskrivningen, til spisning og drik, og allerinderst ved væggen stod violinkassen gemt, støvet og glemt.

Når Else var alene med gamle Schirrmeister, kunne hun få ham til at spille; men det var ikke ofte. For den gamle musikant var kommet så vidt, at det gjorde ham ondt at høre musik. Derfor måtte han helst være lidt fuld; men da kunne han spille, så det sukkede eg græd i det gamle klaver, og Loppen sad åndeløs på sengekanten og græd med.

Så længe han da havde noget at drikke, blev han ved at spille, mens han dels sang, dels fortalte hende, hvad det var, han spillede; og således kom han til at skildre sin ungdom fuld af håb og musik og lystighed; hvorledes han havde spillet

"commers mit den Göttinger studenten", og hvorledes den store Spohr engang havde lagt sin hånd på hans hoved og sagt: "Er wird es weit bringen!"

Og gamle Schirrmeister kastede sin lysegule paryk, for at hun skulle se selve det hoved, på hvilket den store mesters hånd havde hvilet.

"Ja – ja – er hat es auch weit gebracht – der alte schweinigel!" – sagde han derpå for sig selv og så sig om i sit tagkammer, tog sig en slurk og spillede videre.

Og Loppen hørte og så alverdens underlige ting. Og strålende billeder bredte sig for hende: pyntede damer og herrer, lys, musik, roser, vogne og skinnende heste, bruden i hvid atlask – og roser igen, som hun mærkede dufte.

En sommeraften – tagvinduet stod åbent, og lyset fra solen, som gik ned, faldt rødligt over den lille musikant, som sad og spillede for Else med flasken ved siden.

Hans øjne var fugtige af drik og rørelse, mens han blødt og på den gammeldags forsigtige måde foredrog en adagio fra Mozarts sonater. Dette var en speciel opmærksomhed mod Loppen; for ellers var han ikke at formå til at spille de gamle klassikere, hvad man så bød ham.

Men han havde mærket, at Else kunne følge ham. Og når han så, hvorledes han kunne bøje hende efter musikken, så at de klare øjne snart stod fulde af tårer, snart åbnede sig som foran en åbenbaring, da sukkede det gamle vrag: "Sie wird es auch weit bringen."

Ude på loftet lød der et underligt bulder, og nogen tog i døren.

"Tra-tra-tra! – der Trommel ist da!" – råbte Schirrmeister og slog om i en lystig march.

Døren gik op, og ind kom en tromme på maven af en lang, tør fyr i blå uniformskjole med lange skøder. Dernæst fulgte en stor tyk mand med en fløjte under armen.

Man behøvede bare at se hans underlæbe, så forstod man straks, at han var broder til Puppelene. Men enten det nu var fløjtens skyld eller det lå i temperamentet – hans læbe var meget tykkere og hang dobbelt så langt ned.

Denne person havde i sin tid været økonom ved byens strafarbejdsanstalt, men var blevet afskediget; og nu levede han i sin søsters pension – som han sagde. I Banden gik han under navnet Ølkonomen, og så vidt man kunne skønne bestilte han ikke dagens gerning andet end drikke, spille fløjte og gå ærinder for sin søster.

Der var imidlertid noget mystisk ved disse ærinder, som altid foretoges i mørkningen. Ølkonomens lange, dobbeltknappede frakke var besynderlig udstoppet, når han gik ud; men når han – forholdsvis slank – vendte tilbage, kastede søsteren sig over ham som en høg, før nogen anden fik fat på ham; for det var en almindelig mening i Banden, at efter sådanne ekspeditioner bragte han penge tilbage.

Loppen kendte godt både Ølkonomen og Jørgen Tambur; hun rejste sig straks og ryddede plads for dem, så godt det lod sig gøre.

Jørgen Tambur medbragte til koncerten to flasker øl og en pægl brændevin. Ølkonomen blinkede hemmelighedsfuldt og sagde, "han havde sendt bud", – noget han altid sagde. Intet menneske vidste, hvad det var for et bud, ejheller hvor det var

sendt hen; men alle vidste bestemt, at det aldrig ville vende tilbage.

Gamle Schirrmeister kastede imidlertid et ringeagtende blik på drikkevarerne og erklærede, at han ikke ville spille i dag.

"Ordre fra Puppelene," sagde Jørgen Tambur med militær korthed, og i det samme stak hun selv hovedet ind ad døren og sagde i en usædvanligt blid tone: "Nå? Spiller I ikke? Kanske det skulle være lidt drikkendes?"

"Ej – ej! – skinner den kære sol i dag?" – råbte Schirrmeister, og Ølkonomen nikkede og pudsede klapperne på sit instrument med et rødternet lommetørklæde, mens Jørgen Tambur betænksomt stak brændevinen i brystlommen og de to ølflasker dybt ned i sine lange kjoleskøder; når Puppelene ville traktere, kunne han spare sit til en anden gang.

Koncerten begyndte med en *rondo grazioso* af Fürstenau. Ølkonomen havde virkelig kunnet spille Fürstenau i sin ungdom. Men med årene havde der lagt sig ligesom et slør af spyt over hans spil, og fingrene var så tykke og stive, at han holdt dem ret ud, når han spillede.

Jørgen Tambur udførte sit parti med smag og diskretion, idet han ved dæmpede hvirvler dækkede over, når Ølkonomens triller og løb blev til bare spyt og vind. Men gamle Schirrmeister akkompagnerede efter sit eget hoved.

Han måtte være kommet temmelig vidt, for at deltage i disse trioer; og undertiden spillede han i sin harme og skam et så vildt akkompagnement, at salig Fürstenau vist næppe havde genkendt sin fredsommelige rondo grazioso.

Da de vare kommet godt i gang, lindede Puppelene lidt på døren, og et øjeblik efter kom et par unge mennesker ind; de så

ud som håndværkssvende eller så omtrent. Den ene var enøjet, og Loppen vidste, han var blikkenslager; den anden derimod var en ny ung fyr, som straks gav sig i færd med at gøre kur til hende. Else ville hellere sidde i fred og høre på musikken, som hun fandt dejlig; men ellers var hun så vant til at mandfolkene heroppe kneb hende og var elskværdige, så hun lod sig ikke videre genere.

Puppelene kom nu også selv ind og låsede døren efter sig; og samtidig med hende – næsten som om han kom ud af hendes skørter – viste der sig en person til, så der blev trangt nok i det lille rum.

Det var en lille bleg mand; Loppen havde nylig set ham en gang før heroppe, og hun havde fået indtrykket af, at det var en vigtig person.

Idet han nu satte sig på en taburet tæt indtil værtinden, løb hans små vandblå øjne rundt i alle kroge, hen over alle personerne, op igennem tagvinduet og sluttede henne ved døren, hvor slåen var slået for og nøglen omdrejet.

Hans ansigt var magert og blegt, som om han havde levet længe i mørke; håret var lyserødt, næsten hvidt, og tætklippet med stærkt vigende tindinger. Hans hænder var lysere end de andres; men de kom sjældent frem; for han brugte at sidde på dem.

Loppen måtte hvert øjeblik se hen på ham: han havde sådan et underligt ansigt; men det allerunderligste var, at han havde et nyt, hver gang hun så hen på ham. Og da han mærkede hendes forbavselse, gav hun sig til at gøre grimasser, og til slut satte han et så fælt ansigt op, at Loppen gav et lidet skrig og ville rejse sig.

Men da lo han stille, uden lyd, og viste sine gule tænder. Derpå blev der en hvisken mellem ham og Puppelene; forskellige ting, som Loppen ikke kunne se, gik fra hånd til hånd under bordet; blikkenslageren og det andet unge menneske blev også trukket ind i den hemmelige samtale. Men hver gang musikken gjorde et ophold, råbte Puppelene opmuntrende til dem, og kunstnerne vederkvægede sig i en fart og spillede videre.

Men midt i en fortrinlig allegro spirituosa, hvor Ølkonomens fløjte sutlede afsted i triller og løb, så det var en fornøjelse, blev der banket på døren.

Manden med de mange ansigter forsvandt i et sekund under Puppelenes stol; og Else så med forbavselse, at hendes kavaler og blikkenslageren pludselig havde givet sig til at spille kort – med kort, som måtte være faldet ned fra taget, – ja de skændtes endog meget heftigt om en klørknægt.

"Aber Jørgen! – hvorledes er det dog, du trommer!" råbte Schirrmeister forarget; for efterhånden som han drak, blev Jørgen Tambur mere ivrig; han mindedes den stolte tid, da han trommede for borgerkorpset, eller slog alarm i gaderne, når der var brand.

"Hys!" kommanderede Puppelene, da det bankede igen. Trioen forstummede –; "hvem banker?" spurgte værtinden i en trodsig tone.

En stemme svarede udenfor.

"Luk op" – sagde Puppelene beroliget, "det er bare frøken Falbe."

Blikkenslageren slog slåen fra, drejede nøglen om og åbnede.

Frøken Falbe blev stående på dørtærsklen og vekslede et blik med Puppelene, som just ikke var meget venligt; derpå sagde hun roligt og uden at sanse de andre: "Kom Else! Du skal ikke være her."

Else rejste sig skamfuld og fulgte med; der var ingen i Banden, som vovede at mukke. Da de kom til frøken Falbes dør, tog hun Loppen om livet og sagde: "Kære Else! lov mig, at du aldrig mere vil gå derop. Nu er du jo en voksen pige; du må dog forstå, at det ikke passer sig for dig at være blandt de stygge mennesker."

Else blev rød som blod og lovede med tårer, at hun aldrig mere skulle gå op til Banden. Og da hun var alene nede i sit eget lille kammer, gentog hun sit løfte, mens hun klædte sig af.

Frøken Falbe havde ret; det var vist nogle stygge mennesker – dem oppe på loftet. Det var bedre at passe mam Späckboms patienter eller sidde om aftenen hos frøken Falbe og læse.

Men før hun gik i seng, måtte hun se til sine roser i vinduet. For Loppen elskede roserne.

Hun passede alle mam Späckboms blomster, – og madamen havde blomster i alle sine vinduer; men roserne plejede Else dog bedst, og når de skulle blomstre, fik hun lov til at have dem i sit eget kammer, for der kom morgensol.

Der var tre-fire halvt udsprungne, og hun indåndede den fine, unge duft, mens hun bøjede sig over dem. Og med denne duft fra hendes roser kom der billeder af alverdens underlige ting: pyntede damer og herrer, lys, musik, vogne og skinnende heste, og musik igen, som hun hørte klinge langt borte.

Og da hun krøb i seng, tænkte hun ikke på mam Späckboms patienter eller på frøken Falbes stille stue, men hun sov ind i

roser og musik og drømme af hvid atlask med svanedun om skuldrene. Hun var sytten år gammel. –

Livet i Arken gik sin brogede gang med en vis regelmæssighed. Mam Späckbom førte sin stille krig med doktor Bentzen; frøken Falbe arbejdede med sin skole og med broderen; og Banden drev sit hemmelighedsfulde liv ovenpå.

En lang stund holdt Loppen sig fra at gå på loftet, indtil hun en dag hørte gamle Schirrmeister spille. Hun fik sådan lyst til at se, om han var alene, – det kunne der ikke være noget ondt i.

Han var ikke alene; men da hun først var kommet, blev hun deroppe alligevel. Og lidt efter lidt blev alt som før; kun at hun nu gjorde alt, for at holde sine besøg hemmelige for frøken Falbe.

Således var mam Späckboms ark, og i alt dette voksede Loppen op. –

2

"Ja – men vi må betænke – mine damer og herrer! at det her ikke blot gælder at komme den betrængte menneskehed til hjælp i sin almindelighed; men at vi har sat os til opgave at virke indenfor et bestemt område. På samme tid som jeg derfor af fuldt hjerte kan slutte mig til de af hr. konsul With fremholdte synspunkter, må jeg dog fastholde, at vi ikke bør gå ud over vor egen begrænsning. Det er nok muligt, at nøden – og hvad her særligt vedkommer os: den sædelige fordærvelse blandt de unge piger –, at den kan være lige så stor – ja kanske meget større i St. Pauli menighed end her i St. Petri. Men jeg tror dog, at skal vort arbejde ret bære synlige frugter til velsignelse, så bør vi holde os inden for den af Gud selv anviste begrænsning, og det er – mener jeg – vor egen menighed."

"Å – hvor det er sandt, hvad kapellanen siger der," sagde fru Bentzen glad; "det er ganske som førend jeg fik mine visse fattige. Alt hvad jeg gav, hvad vi øste ud, det forsvandt sporløst, og der blev bare flere og flere, som kom og tiggede. Men nu lader jeg bare pigen svare: "Vi har vore visse". Så ved man, at ingen uværdige får, og så kan man da se usynlige frugter – nej – velsignede frugter –; hvorledes var det nu kapellanen sagde, det var både så sandt og så smukt."

"Synlige frugter til velsignelse –" sagde kapellanen beskedent rødmende.

"Ja – sådan var det –" sagde fruen og gentog ordene halvhøjt, for at huske dem.

"Jeg for min del tror nu ikke engang, at det er ret at give og hjælpe i flæng –," sagde den nye politimesters unge frue og sænkede beskedent sine smukke øjne.

Kapellanen bukkede anerkendende for fruen og gjorde opmærksom på, at det også hedder i skriften, at det ikke er ret at tage brødet fra børnene og kaste det for de små hunde. Dertil knyttede han nogle bemærkninger, hvori han atter fremholdt, at den forening for faldne kvinder, man her var samlet for at stifte, strengt burde holde sin virksomhed inden for St. Petri menigheds grænser.

Grosserer With havde i grunden ikke det mindste at indvende herimod. Han havde talt nogle almindelige ord på må og få, for at sige noget. Nu måtte han da forklare, at det blot havde været hans mening – således i store drag – hm! at give en antydning af, hvad der efter hans – hm! – formening burde gøres overfor dette hm! – dette samfundsonde.

Kapellanen komplimenterede ham for de værdifulde bidrag, konsulen havde ydet til sagens belysning, hvorefter diskussionen om dette punkt betragtedes som afsluttet, og det af kapellanen foreslåede navn blev vedtaget: Foreningen for faldne Kvinder af St. Petri Menighed.

Konsul With glattede sine sorte knebelsbarter og sneg sig til at se på uret. Det var hans kone, som havde tvunget ham til at deltage i denne forsamling, hvori der foruden ham ikke fandtes andre herrer end kapellanen. For øvrigt var det et udvalg af byens allerfineste damer, der var trådt sammen i denne anledning ifølge indbydelse fra kapellanen. Konsul With var taget med, fordi man ønskede et af byens rigeste og bedste navne blandt stifterne.

Ondskabsfulde mennesker ville måske finde, at konsulen tog sig lidt underlig ud netop i en forening af den art; for han havde i virkeligheden ikke det bedste rygte.

Nogle fandt en undskyldning for ham i den omstændighed, at konsul With næsten havde gjort, hvad Kierkegaard vil, at Luther skulle have gjort – nemlig giftet sig med et strygebræt. For fru With var visselig noget af det fladeste, man kunne se for sine øjne.

Andre fandt, at hun fortjente det ikke bedre, når hun kunne være så tåbelig at indbilde sig, at den smukke Otto With havde taget hende for andet end for gamle skipper Randulfs penge.

Men konsulen selv var så smidig og glat, så elskværdig og beleven, at rygterne gled af ham. De, som kendte ham nøje, lo ad ham: han var nu engang uforbederlig; men de fleste mente, han var ikke så slem som der sagdes.

Imidlertid fortsattes forhandlingerne; de forberedende arbejder aftaltes og fordeltes mellem de tilstedeværende. Dette var imidlertid ikke uden vanskelighed, og kapellanen måtte være yderst varsom, for at manøvrere mellem alle disse damer uden at støde nogen.

Især kunne han mærke, at der var flere af damerne, der eftertragtede posten som foreningens sekretær. Og dette var for en del kapellanens egen skyld. For han havde halvt spøgende udmalet det interessante og ansvarsfulde ved således at føre en stor, tyk protokol med rubrikker af rødt og blåt blæk.

Denne tykke protokol syntes specielt fru politimesterinden at have forelsket sig i; og hver gang sekretærposten kom på tale, lod hun sine smukke øjne hvile på kapellanen med en blufærdig bønfaldelse.

Men der var andre, som kunne være mere værdige til denne udmærkelse. Først var det nu fru With, i hvis elegante selskabsværelse forsamlingen fandt sted, og fra hvem man ventede det største bidrag. Men kapellanen havde listeligen tænkt at affinde sig med hende ved at gøre hendes mand – konsulen til foreningens formand.

Så var der den rige fru Fanny Garman fra Sandsgård. Hun så rigtignok ud, som om hun bare kedede sig og ikke brød sig om nogenting; men det kunne dog hænde, hun ville tage en forbigåelse ilde op; man kan aldrig vide det.

Og så var det også et stort spørgsmål, om han ikke rettest burde tilbyde sin sognepræsts frue denne sekretærpost. Pastor Martens havde på sin kones vegne modtaget indbydelsen til at deltage i foreningen. Men han havde rigtignok tilføjet, "at skønt hans Lena med liv og sjæl interesserede sig for sagen, var hun desværre så svagelig, at hun helst som en stille kvinde holdt sig indenfor hjemmets lune hegn." Hun var heller ikke til stede ved mødet.

Kapellanen begyndte at blive urolig; han var forholdsvis ny i menigheden; og stiftelsen af denne forening for faldne kvinder i St. Petri menighed skulle egentlig være hans store entré. Nu følte han allerede vanskelighederne; denne sekretærpost – hvad skulle han dog gøre med den? Men som han sad og vred sig i alle disse betænkeligheder, blev der banket på døren, og frøken Falbe trådte ind.

Efter en flygtig hilsen til fru With begyndte han kort og fyndigt – henvendt til det samlede selskab: "Jeg har hørt, at her dannes en forening for at redde unge piger; og da jeg tænkte, at her kunne blive rift om pladserne, ville jeg skynde mig at

anbefale en ung pige, som i høj grad trænger til at reddes ud af sine omgivelser. De kender hende vist også – fru Bentzen! – det er den lille Else hos madam Späckbom."

Fru Bentzen rystede sig og børstede en tråd af sin kjole; – jovist kendte hun hende; alverden kendte jo den lille fordrevne tingest; men hun måtte jo rigtignok tilstå at –

Også flere af de andre damer mumlede og hviskede til hinanden; men konsul With var så uforsigtig at råbe: "A – De mener Loppen – frøken Falbe! – en nydelig – hm! hm!" Det hjalp ikke, at han hostede; strygebrættet sendte ham et blik, og fru Garman lo åbenlyst bag sin store vifte. Men frøken Falbe fortsatte sin anbefaling, idet hun skildrede alle fristelserne ved livet i Arken.

"At frøken Falbe kan holde ud at bo i et sådant hus –" sagde strygebrættet ud i luften.

Frøkenen tvang sig til at tie. Men da ingen syntes at ville svare noget, sagde den lille politimesterfrue: "Undskyld! – jeg er jo endnu så fremmed; men bor den omtalte unge pige indenfor St. Petri menigheds grænser?"

Dette skarpsindige spørgsmål gjorde et så godt indtryk på kapellanen, at han bestemte at hun skulle have sekretærposten. Imidlertid blev det snart bragt på det rene, at Arken virkelig lå indenfor St. Petri menigheds grænser, og der opstod atter en liden pinlig pause. For alle ville gerne være mod frøken Falbe, men ingen vidste, hvilke indvendinger de skulle finde på.

Da sagde kapellanen: "Undskyld frøken Falbe! – men da De kender denne forenings formål, ved De også, hvilke mennesker i samfundet vi går ud på at redde. Tillad mig derfor et spørgsmål: Er den af Dem anbefalede pige en falden kvinde?"

"Det ved jeg ikke –," svarede frøken Falbe hurtigt og blev rød; men straks efter tilføjede hun roligt: "Hun er ikke mere end sytten år, og netop derfor håbede jeg, at hun kunne reddes. For efter de omgivelser, hvori hun vokser op, synes det mig næsten en nødvendighed, at hun må falde og synke – som vi så ofte ser piger i hendes stilling gøre."

"Ja – frøken! – dertil må jeg svare, at jeg for det første ikke deler denne moderne anskuelse af *nødvendigheden*. Jeg for mit vedkommende tror, – og jeg er – selv om tidens nye visdom vil le ad mig – jeg er lykkelig ved at tro, at selv der, hvor menneskenes øjne ser den sikre, den *nødvendige* vej til fordærvelsen, selv der er der plads for Guds kærlige rådslutning. Og hvad nu selve sagen angår," tilføjede kapellanen og så sig om i forsamlingen, "så må jeg herved gentage, hvad jeg allerede tidligere har haft den ære at udvikle i denne kreds: – at – ligesom vi har fundet det at være vor pligt at indskrænke vor virksomhed til en bestemt menighed, således må vi også fastholde, at vort redningsarbejde omfatter en vis bestemt klasse af medmennesker. Dette har vi også villet udtrykke i det navn, vi have valgt: Foreningen for faldne Kvinder – altså kun for de ulykkelige, vi benævner *faldne kvinder* – af St. Petri Menighed."

Denne tale blev modtaget med dæmpet, men ivrigt bifald af alle damerne rundt bordet; og der hørtes flere: "naturligvis"; – "det er klart"; –, "således må det selvfølgelig være".

Et øjeblik så det ud, som om frøken Falbe ville give et heftigt svar, – hun var mange gange så uberegnelig. Men hun standsede og lod det bero med en tør undskyldning; "fordi hun var gået fejl" – som hun udtrykte sig.

Derpå forlod hun forsamlingen.

"Således er det altid med frøken Falbe," udbrød fru With, da døren var lukket, "bestandig følger der noget ubehageligt med hende!"

"Hun er så forunderlig hård," sagde fru Bentzen.

"Jeg frygter for, hun fattes den rette ånd," sagde kapellanen mildt alvorligt.

"Så vidt jeg ved," indskød fru politimesterinden med sin uskyldige stemme, "er frøken Falbe ikke medlem af nogen velgørende stiftelse i byen?"

"Nej! – vi havde hende med fra først af i Plejestiftelsen for Småbørn," svarede fru Bentzen; "men hun var så umedgørlig og herskesyg; og til sidst kom den historie med kvaksalversken."

Denne historie blev nu fortalt. Den passede desto bedre til situationen, som den just drejede sig om den samme Else, som frøken Falbe havde anbefalet. Fru politimesterinden erkyndigede sig meget ivrigt om afstanden mellem frøken Falbes alder og den unge piges, – en skarpsindighed, som kapellanen ikke kunne undlade at anerkende i sit stille sind.

Men først da doktor Bentzen kom til, han var husets læge, fik man ordentlig besked om den hele skandale.

Da han hørte, hvorom talen var, stak han sin røde næse i vejret og begyndte i en strøm af ord at rakke ned på Arken fra øverst til nederst. Den var en skam for den hele by; Puppelene var en hælerske, der holdt det drog af en musikant, for at narre politiet. Frøken Falbe og broderen var omtrent af samme surdej; men da han kom til mam Späckbom og Loppen, snakkede han sig selv op i et sådant raseri, at hans kone – som

hun plejede – måtte gå hen og klappe ham og lempeligt puffe ham ud af døren.

Efter disse afbrydelser kunne man ikke få forhandlingerne i gang igen. Fru Fanny Garman havde knappet sine handsker, og man havde allerede længe set sandsgårdshestene foran vinduet. Fru Fanny havde ikke åbnet sin mund undtagen til at gabe. Af og til gjorde hun en grimasse af kedsomhed til konsul With, som han besvarede, når han turde.

Kapellanen ville egentlig have sluttet med en lille bøn. Men det faldt sig ikke så. Det brusede og knitrede så underligt i damernes silkekjoler, da de nu begyndte at rejse på sig, så han nåede slet ikke at begynde.

Denne forening var desuden lidt forskellig fra de talrige missions- og velgørenhedsselskaber, hvor det religiøse plejer at være så stærkt fremtrædende. De fleste af de her tilstedeværende damer deltog i almindelighed ikke i sådant; og det havde netop været kapellanens hensigt til sin forening at samle de allerfineste damer, som ellers blot indskrænkede sig til at yde pengebidrag.

Hermed var det dog ingenlunde hans mening at gøre sin forening mere aristokratisk og eksklusiv end de andre foreninger i byen. Men han var af den anskuelse, at præsterne i vore dage alt for meget henvender sig til middelklassen og undlader at påvirke dem, der står øverst i samfundet og tror sig i besiddelse af den højeste dannelse.

Det var denne anskuelse, han ville hævde.

Men byen forstod ham desværre ikke. Og ligesom der altid mellem de utallige foreninger for al slags mission og i den talløse vrimmel af bazarkomiteer i ethvert optænkeligt øjemed

allerede herskede konkurrence og stærk rivalisering, således enedes alle om at se med skæve øjne til denne nye konkurrent, – denne fine, højfornemme Forening for faldne Kvinder af St. Petri Menighed, – med konsul With til formand!

3

Madam Späckbom havde også praksis i omegnen af byen; og hun var meget stolt, når der holdt en karriol eller vel endog en gig foran hendes dør.

Else fik af og til lov til følge med, når der var plads; og disse ture var i grunden alt, hvad Loppen så af landlivet; ellers kom hun aldrig længere end i de trange, krogede gader i byen; i det højeste stjal hun sig en båd og roede en tur ud over Vågen.

Men en dag med godt vejr i slutningen af august skulle hun få lov til at følge madamen ud på landet; der var kommet bud fra konsul Withs teglværk, hvor formandens kone var en af madamens gamle patienter.

Hele Arken var i bevægelse i anledning af denne begivenhed, og alle nabolagets børn stod andægtige omkring giggen, for at se mam Späckbom stige op. Kristian Falbe stod ovenpå og nikkede; Banden havde samlet sig i gavlvinduet på loftet, hvorfra de kunne se vognen køre bort, og de råbte og vinkede til Loppen. Hun vendte sig strålende lykkelig og lo, så det klang i den trange gade.

Solen var ikke rigtig klar endnu. Den skinnede gråviolet gennem den stille tunge efterårståge, som løftede sig fra vandene og de våde moser og blandede sig med den mørkebrune morgenrøg fra alle skorstenene nede i byen.

Men da de kom højere op, var der ingen tåge mere undtagen lavt nede, hvor en tot hang tilbage i byhaverne eller inde under de store træer ved kirken. Og der blev varmt og ganske klart, så

man kunne skimte striben af det åbne hav ude i vest. Men ind over byfjorden med øerne og de høje blå fjelde, henover marker og gule agre og op over bakker og lyngsletter, som var violette af blomster, – der lå den tidlige høstmorgen så stille – så stille og fin.

Loppen lo og snakkede i førstningen så meget, at mam Späckbom bad hende holde mund. Madamen ville hellere underholde sig med skydsdrengen, som stod bagpå, om sundhedstilstanden og tilstanden overhovedet ud over landet.

Else holdt nu sin mund – ikke just fordi hun brød sig så meget om, hvad madamen sagde; men hun mistede efterhånden lysten til at snakke.

Hun begyndte at nyde det mere for sig selv – alt det, hun så omkring sig. Hun råbte ikke længere, hver gang hun så en ko; men hun glædede sig over, hvor godt den så ud, som den gik omkring og spiste i det friske kølige græs.

Der var ganske blikstille, og vandene, som kom og forsvandt mellem bakkerne, var blanke som spejle. Rugen var lysegul; men havren havde endnu grønne pletter i dalene, hvor jorden var dyb. De tunge korte aks ludede lavt ned efter den vind, som havde blæst i går, og over alt lugtede der så varmt og modent.

Men da de kom så langt fra byen, at agrene ophørte, og lyngtuerne bredte sig i store violette duske på begge sider af vejen, da blev luften så beklemmende rig, at Else trak vejret helt ud flere gange og tog sig for brystet; det føltes, som om hendes snøreliv var alt for trangt.

Al denne skønhed fra naturen, som hun kendte så lidet til, fyldte hende med en slags smerte, så at tårerne kom hende i

øjnene. Hun gennemgik alle sine småsynder og syntes, hun var ikke god nok til at skinnes på af denne velsignede sol.

Men dernæst følte hun et uendeligt, varmt velbefindende gennemstrømme sig fra top til tå. Hun blev på en gang så glad, så tryg, så taknemmelig for alt – mod alle, at hun gerne kunne have hoppet fra giggen i armene på hvem som helst – bare for at takke, fordi hun var så glad, så overstrømmende lykkelig. Hun syntes, hun skyldte alverden så meget.

For en anelse om en stor – stor lykke greb hende; hun lænede sig tilbage – så godt det lod sig gøre i den humpende gig og gav sig til at drømme.

Men det var ikke de gamle drømme om bruden og vognene. Det var en ny drøm – stor, forunderlig, formløs – næsten ængstelig.

Else listede sig til at åbne et par knapper i kjolen, for at komme til snørlivet; det var virkelig alt for trangt.

Da de nåede frem, var det Loppen, som gerne kunne have bedt madamen holde mund, så dybt var hun inde i sine drømme, og så smerteligt var det at rives ud af dem.

Formandens hus lå lidt borte fra teglværkets øvrige bygninger; og mens madamen gik ind til patienten, ville Else se sig om i de underlige lange huse med hylder i stedet for vægge.

Endnu halvt inde i sin drøm gik hun og betragtede alt dette nye og forunderlige, og alting gjorde i dag et ejendommeligt, uvirkeligt indtryk på hende.

Hun ænsede ikke arbejderne, som svedende og dækkede af ler færdedes omkring hende; men hun blev længe stående og betragtede det store vandhjul, som drev lermøllerne. På bagsiden af hjulet, hvor skovlene gik opefter, sprang der

hundrede og tusinde små vanddråber; de hoppede op i buer og dalede i små klare stjerner, der lyste mod det sorte hjul, som fo'r rundt.

Der var friskt og køligt inde under vandhjulet og den ensformige lyd af skovlene, som plaskede rundt, og de klare vandperler, som dansede for hendes øjne, lokkede hende ind i nye drømme, indtil der blev råbt til hende. Hun stod midt i vejen for en kæmpe, der kom stønnende ind fra lerbanen med et svært læs til tagstensmøllen.

Else gik ind over de lange gange, hvor murstenene stod opstillede som salmebøger på hylderne – højt op over hendes hoved og langt – langt fremover, lige til slutningen af gangen, hvor hun så nogle ganske små mennesker bevæge sig ude i solskinnet.

Oppe fra taget, hvor der var huller i tagstenene, kom der hist og her en solstråle, som trak en lang lysende stribe skråt ned gennem luften og fæstede en rund solplet på gulvet.

Spurvene, som havde haft deres reder deroppe, holdt endnu et syndigt leben med slagsmål og skrål. Fra gangen tæt ved kom de faste slag fra krapperne, som slog murstenen glat, før den tørrede; en lystig, ung fyr sang langt borte en begrædelig elskovssang, mens han arbejdede; og midt i alt dette gik det store vandhjul og plaskede tålmodigt og ensformigt og drejede møllerne, så de knirkede.

Else hørte stemmer og bøjede nysgerrigt ind i en sidegang; her stod tre unge gutter og formede mursten. Hendes øjne fæstede sig straks ved ham, der stod ved formebordet og klaskede leret i formen.

Han kunne være en nitten-tyve år; kulsort hår, som var lidt krøllet ved ørene; øjenlågene store og lidt tunge; men idet han nu så op fra arbejdet, fæstede han et par mørke – næsten sorte øjne på Else.

Hun så væk og blev rød. Aldrig i sit liv syntes hun, hun havde set noget så smukt. Han havde en smule mørkt dun under næsen, ellers kunne den mund gerne have været en pigemund, så rød og blød var den. Else syntes på en gang, det var den mund, hun havde drømt om hele dagen.

Hun gik et stykke bort ad gangen; men vendte om og nærmede sig igen på tæerne. Da hørte hun fra sidegangen, at en sagde: "Jo gu' må du kende hende Svend! – hun blev jo ganske rød, da hun så dig."

Svend smålo; hun kunne netop se hans mund mellem de opstillede mursten. Derpå strøg han sig over panden med de nøgne arme, så han blev endnu værre indsmurt i ler og sagde: "Det var et satans kønt fruentimmer!"

Det syntes Loppen var mageløst kækt sagt, og hun følte sig stolt og smigret. Sagte listede hun sig bort, for at nyde sin triumf i stilhed.

Alligevel måtte hun snart tilbage igen; men så ringede just middagsklokken. Arbejderne strømmede ud af gangene og ned til søen, for at vaske sig lidt før middagen; og en lille knægt kom for at hente Else. Hun skulle spise med madamen i formandens hus.

Om eftermiddagen havde madamen en del sygebesøg at gøre på de nærmeste gårde, og Else skulle være med. Men hun viste sig så tankeløs og ubehændig, at mam Späckbom blev vred og sagde, det var bedre, hun gik sin vej.

Loppen lo og løb lige ned til teglværket igen. Klokken var hen imod fire. Så snart Svend så hende, erklærede han, at han ville slutte for i dag. De andre ville, han skulle blive ved, til det almindelige tal var nået; men han kastede formen fra sig og gik, for at pynte sig.

Kammeraterne knurrede; men lod ham råde; de vidste, han kunne være lige så stridig en enkelt gang som godmodig i almindelighed; og desuden var der fanteblod i Svend, det vil sige, han var af taterne, og de er farlige at ærte.

Da han en stund efter fremstillede sig for Else i ren krave, blåt tøj og rund hat, kunne hun næsten ikke kende ham igen. Hun var aldeles betaget af hans dejlighed. Alligevel mærkede hun snart, at han var mere klodset og landlig end hun havde troet, og det varede ikke mange minutter, inden hun følte sig helt overlegen.

Efter at hun havde spurgt ham om forskellige ting, tilbød han sig at vise hende omkring på værket. Og nu fik han munden mere på gled; ja han lo endogså et par gange af hende, når hun var alt for dum.

De gik nu sammen gennem de lange gange, mens han forklarede hende alt, hvad de så; helt op på ovnen førte han hende, hvor hun fik lov til at kigge ned til de glødende mursten, som var under brænding.

Alt dette morede Loppen, ligesom alt i dag var morsomt. Bare at gå ved siden af ham og høre ham snakke var en fornøjelse; og at hun ikke forstod halvdelen af det, han forklarede hende, det passede netop til denne forunderlige dag med alle de nye indtryk og nye drømme.

Men så kom der bud igen efter Else. Mam Späckbom var færdig og ville til byen. Der var ikke andet for end at lystre. Loppen trak sig hen imod formandens hus, hvor madamen allerede sad i giggen.

"Kom nu Else!" – råbte hun utålmodigt, "klokken går til syv, vi må være hjemme i dagslyset."

Loppen tog mod til sig: "Kan jeg ikke få lov til at *gå* til byen; her er så smukt vejr."

Mam Späckbom så på Svend og smålo: "Åhå – du har nok godt følge, kan jeg tænke; – jaja så får du passe dig selv da – Else; men kom ikke for sent hjem;" – dermed kørte madamen afsted.

Hun var en meget liberal dame – mam Späckbom, og hun fandt ikke noget ondt i, at de unge mennesker fulgtes ad i den smukke aftenstund; desuden syntes hun godt om Svends ansigt.

De to unge gik altså langs med søen, mens madamen tog ad byvejen. Loppen var glad over sit held; men da hun så – lidt koket spurgte Svend, om han ville følge hende ind til byen, svarede den klodrian: "Det skal jeg vel."

Det følte Loppen sig lidt fornærmet over; hun var vant til galantere kavalerer. Men han genvandt hele hendes gunst ved at klavre over gærdet i klokkerens have og stjæle en rose til hende af en busk, som ikke kunne ses fra huset.

Det var en ganske simpel lyserød haverose, som sad tilbage efter den egentlige blomstring. Men den havde alligevel duften – rosenduften, som hørte med i hendes drømme.

Og mens hun gik i denne duft ved siden af ham, følte hun atter en overvældende trang til at takke, til at meddele nogen

sin lykke. Hun ville kaste sig om hans hals, kysse ham, gøre de utroligste galskaber; men han gik et stykke fra hende og så så kold og alvorlig ud, at hun skammede sig.

Alligevel gik han just og pinte sig selv med det samme. Han ville så frygteligt gerne at de skulle sætte sig i lyngen og snakke sammen; men han vovede ikke at foreslå det.

Der havde blæst en liden solgangsvind ved middagstider; men aftenen var igen blikstille. Fjorden lå så glat som glas med blanke ringe, hvor en fugl netop havde dykket, eller med lange bølgende striber efter en fiskerbåd, som skulle ud i sundet og friste torsken.

Der var ingen lyd af fugle; der var ingensomhelst lyd af nogenting; men en lun, fristende stilhed, hvori man kunne skjule sig, for at hviske noget til nogen, som ingen måtte høre.

For Else føltes det atter, som om hendes bryst ville udvide sig. Hun gik bøjet over sin rose.

Og som de gik således, nærmede de sig lidt efter lidt til hinanden, til sidst gik de så tæt ind til hinanden som de kunne; de talte ikke længere, men åndede kort; hun snublede og greb ham om armen; han klemte hendes hånd ind til sig, og således gik de nogle skridt uden at vide af sig selv.

Men en vogn kom hurtigt ned ad bakken bag dem. Kusken råbte dem an, og de sprang til hver sin side.

Det var konsul With, som vendte tilbage fra sit teglværk. Da han så Else, lod han vognen holde, sprang ud og tog hende ved hånden: "Se god aften! – lille jomfru! De skal vist til byen, kom og kør med mig."

Else ville gøre indvendinger; men han løftede hende næsten ind i vognen. Hun kendte straks den rige, fornemme konsul

With og genererede sig halvt for at gøre modstand, halvvejs stod det måske for hende, hvilken stor ære det var at køre i hans vogn.

Men da de rullede afsted, blev hun helt forskrækket. Hun fik kun et glimt af Svend, der stod fortabt ved vejkanten, så fo'r vognen ned ad en ny bakke, og han blev borte.

Desuden fik hun nok at gøre med konsulen, der lagde sin arm om livet på hende og ville kysse hende på halsen.

Loppen var vant til sligt og til at holde mandfolkene fra sig. Men det var en helt anden sag, dette her. Hun kunne da ikke puffe til konsul With, som hele byen hilste på, og som var så fin.

Desuden var han så gammel – syntes hun; og til sidst var hun så angrebet og underligt opløst af denne lange dag med de mange nye ting; det blandedes sammen for hende; hun sansede ikke klart, hvem det var hun sad med i den mørke vogn; hele tiden tænkte hun på Svend og forvirredes, så at hun følte sig så ængstelig lykkelig og træt.

Konsul With boede om sommeren i en villa nede ved fjorden. Han lod kusken køre ind i gården, men steg ud med Else ved haveporten. Hun ville ikke følge ham ind; men han greb hende om hånden.

"Å – min rose!" – råbte Else; han havde revet alle bladene af.

"Kom bare, så skal du få så mange roser, du vil have," hviskede han og trak hende med.

Der var ganske mørkt i den smalle gang mellem buskene, hvor han lod hende gå foran.

Hun bad om at slippe hjem – halvt ærbødig endnu; men han svarede bare i spøg.

Helt ind til huset stod nogle sjældne, gule roser. Konsulen så op til vinduerne, listede sig så hen og skar dem alle af med sin pennekniv.

Else fik hænderne fulde; hun måtte jo takke; de var så dejlige selv i halvmørket, og de havde en ejendommelig, fin duft, som hun aldrig havde kendt; – det var roser, og dog var det ikke hendes roser.

Men da han åbnede en liden dør på bagsiden af huset, fo'r det gennem hende, at dette bar galt afsted. Hun ville løbe, men han greb hende rask om livet, trak hende indenfor og lukkede døren.

4

Foreningen for faldne Kvinder i St. Petri Menighed var nu trådt i virksomhed, og politimesterinden var ikke så lidt stolt af sin protokol.

Det var en tyk, højtidelig bog i gulhvidt pergament med rød ryg og foreningens navn i guldbogstaver.

For øvrigt var foreningens arbejde endnu forberedende; idet midlerne ikke endnu strakte til at oprette en egen stiftelse med bygning og administration. Desuden gik det lidt trægt med indsamlingen af bidrag, stemningen var ikke gunstig; det syntes heller ikke at være så let at finde de faldne kvinder af St. Petri menighed.

Men det blev nu ikke sekretærens sag. Fru politimesterinden holdt kontor i sin dagligstue hver formiddag fra 10-11; protokollen lå opslået på første side, hvor der endnu ikke stod andet end overskriften over rubrikkerne: navn, alder, af hvem anbefalet, osv. Ved siden af stod skrivetøjet med en malet fjerpen til dekoration og en ny stålpen til at skrive med.

Men der kom ingen; og fruen blev ofte lidt utålmodig. Af og til blev der holdt møder, eller kapellanen kom op til hende, for at tale om foreningens anliggender. Det var så sin egen sag at tale med et ungt mandfolk om disse ting, og fru politimesterindens smukke øjne måtte ofte sænke sig bly ned over protokollen. Men så var det også en opløftende følelse, at man – – som kapellanen sagde – midt i sin egen renhed dog

havde øje for synden omkring sig og gjorde, hvad der stod i menneskelig magt for at redde de faldne. –

Hjemme i Arken levede man som man kunne, men ikke altid som man burde. Manden med de mange ansigter havde vist sig flere gange, og med disse besøg fulgte der altid en almindelig velstand og et velvilligt humør hos den mugne værtinde.

Triokoncerterne florerede derfor, og det gik ikke blot ud over salig Fürstenau; men også Onslow og Kalliwoda – ja selv fader Haydn måtte finde sig i at trilles af Ølkonomen, trommes af Jørgen Tambur og hamres af gamle Schirrmeister, der spillede som en rasende og drak som en tysk musikant.

Kristian Falbe havde i efteråret en af sine allerværste perioder, og dette optog søsteren så meget, at hun ikke lagde mærke til, hvor bleg og forandret Else var blevet.

Mam Späckbom mærkede det derimod godt; men hun smilede med sit videnskabelige smil: når ungdommen blev forelsket, så den netop således ud en stund.

Med det samme hun så Svend og Else sammen, havde hun sagt til sig selv: det bliver et par. De passede så udmærket godt for hinanden, det så madamen straks, og hun havde et sikkert blik i sådanne ting.

Da derfor Svend en lørdag eftermiddag fremstillede sig klodset og forlegen, tog mam Späckbom yderst venligt mod ham og bad ham sætte sig i sofaen, mens hun gik for at hente Else i køkkenet.

Men der var Else ikke; hun var intetsteds, hun var ikke til at finde. Hun viste sig først en god stund, efter at Svend endelig var gået. Madamen skændte på hende, men smilede alligevel

polisk; for også dette symptom kendte hun: netop således bar pigerne sig ad, når de var alleralvorligst angrebne.

I de første dage havde Loppen ikke slået øjnene op. Hun tog sig meget ivrigt af husarbejdet og gik aldrig ud. Men om natten græd hun af skam og angst; hver morgen ventede hun, at alverden skulle vide det.

Men eftersom dag efter dag gled forbi, uden at noget som helst indtraf, og eftersom alt gik som før uden den mindste hentydning til hende, så begyndte hun at tænke, at det kanske ikke var så farligt. Der var en ængstelighed over hende, som var ny; heller ikke kunne hun le som før; men hendes lette sind hjalp hende snart ud over det værste, og hun genfandt lidt efter lidt sin gode nattesøvn og sine klare øjne.

Men Svend ville hun ikke se. Hver gang hun tænkte på ham, blev hun blussende rød; det var meget værre at tænke på ham end på den anden.

Hun havde set konsulen gå forbi huset flere gange i mørkningen; men hun forstod til sin glæde, at han ikke turde gå ind. Derimod kom der næsten hver aften, når mam Späckbom var ude, en halvgammel kone, som var så smilende og venlig. Hun indbød Else så flittigt til at besøge hende; hun boede tæt ved nede i Strandgaden. Men på samme tid pålagde hun hende indstændigt ikke at nævne et ord til mam Späckbom om hendes besøg. –

Men en aften blev der en frygtelig scene. Mam Späckbom havde fået tag på en fremmed mandsperson i mørket ude i gangen; og da han ikke ville give sig til kende, åbnede madamen resolut døren til dagligstuen, hvor Else sad med lampen.

Et eneste blik på den unge piges forstyrrede ansigt, da det viste sig, at det var konsul With, hun havde fået tag på, var nok for madamen. Hun kendte konsulen så inderligt vel, at hun straks forstod det hele; og mam Späckbom nærede i alt fald ingen ærbødighed for ham. Derfor blev han vinglet ud gennem døren med et dygtigt puf og ledsaget af en strøm af skældsord og forbandelser, som den fine mand stak i lommen med udsøgt anstand – glad over at slippe bort.

Men derpå holdt madamen et opgør med Else, som endte med, at hun jog hende på døren den selvsamme aften.

For – som hun sagde – om det havde været en anden, for eksempel ham – knægten fra teglværket, så skulle hun ikke have sagt et ord, men hellere hjulpet dem til at komme sammen og sætte bo. Ingen skulle sige på mam Späckbom, at hun var streng mod ungdommen. Men kaste sig væk til sligt et gammelt svin som konsul With! – nej! nej! agtede ikke Else sig bedre end som så, så kunne hun ikke blive under mam Späckboms tag.

Den ellers godmodige madam var rasende, når hun først blev vred. Og dette havde oprørt og krænket hende på det dybeste. Sådan en bundløs falskhed af Loppen at narre hende med den knægt fra teglværket – hende, mam Späckbom – som havde så sikkert et blik i slige ting! – og så den konsul With! Nej – her kunne ikke være tale om andet end, at Else havde vist den sorteste utaknemmelighed og var en udspekuleret falsk og forfløjen tingest.

Loppen stod på den mørke gade, før hun ret fik samlet sig. Hun havde først grædt, men nu standsede hun, for at tænke efter. Hendes største skræk var, om nu madamen ville tie, eller om alle skulle få det at vide.

Koldt var der, hvor hun stod, det blæste og hun var uden overtøj. Hun besluttede at gå op til en veninde, som tjente i nærheden, og se tiden an, måske kunne madamen betænke sig.

Loppen lå hos sin veninde den nat, og den næste morgen gik hun ned mod mam Späckboms hus. Men madamen opdagede hende på bakken og smældte døren i for hende.

Da først gik det op for Else, at hun var jaget for alvor; og hendes ulykke faldt over hende med en pludselig vægt, der syntes at måtte knuse hende. Hun listede sig ind i de trangeste gader langs stranden og gik hulkende med bøjet hoved uden at se, hvor hun gik.

Da mødte hun den venlige kone, som havde besøgt hende flere gange.

"Stakkels lille Elsemor," sagde den gode kone, "hvad har de gjort dig? Kom ind til mig, jeg bor tæt ved, der skal du få det så godt, og ingen skal få lov at gøre dig noget; kom du – mit barn."

Det gjorde Else så usigelig godt at høre disse venlige ord, og hun fulgte gerne med.

Huset var ganske lille og lå indeklemt mellem to store søhuse, som var konsul Withs. Konen førte hende oven på ind i en nydelig liden stue, som vendte ud til havnen. Indenfor var der et endnu mindre, endnu nydeligere soveværelse.

"Se her kan du være, så længe du vil," sagde konen og klappede hende, "jeg har ventet så længe, du skulle komme."

Else var ikke så forbavset endda.

I drømmene, hun plejede at drømme til Schirrmeisters musik, gik det således til og endda forunderligere. Og den sidste tid med alle de stærke rystelser og sindsbevægelser havde gjort selve virkeligheden så broget for hende, at hun hverken

tvivlede eller spurgte, men lod sig glide med strømmen – glad og beroliget ved at være frelst af den gruelige forladthed, hun havde følt en stund.

Kun da den venlige kone ganske i forbigående nævnte konsul With, mens hun skiftede strømper på hende – der lå flere strømper klar i kommoden – først da fo'r der et stik gennem Else; hun rejste sig fra sofaen og ville løbe.

Men konen holdt på hende og snakkede derefter så rørt om den gode konsul, fortalte så meget smukt og godt om ham; og desuden – hvor skulle hun løbe hen?

Loppen lagde sig på sofaen; og da den gode kone lidt efter bragte kaffe, æg og hvedebrød på en bakke med hvid dug, satte hun sig til at spise og morede sig med at se bådene ro forbi ude på Vågen. –

Over efteråret og vinteren boede nu Else her og havde det godt. Hun vænnede sig lidt efter lidt til konsulen, som var rar og godmodig. Ud gik hun meget sjældent, og der var nogle af hendes bekendte, som hun skammede sig frygteligt for at træffe. Andre derimod standsede og talte med hende, beså og befølte alt, hvad hun havde på; og deres misundelse var hende ligesom en oprejsning. Men for frøken Falbe var hun så bange, at hun løb, når hun så hende nede ad gaden.

Og alligevel var hun endnu mere ræd for Svend. Hun vidste, at han var kommet til byen, efter at arbejdet på teglværket var sluttet til høsten; og en aften mærkede hun, at han fulgte efter hende ned ad Strandgaden.

Hun skyndte sig op og låsede sig inde. Lidt efter hørte hun ham pusle ved låsen og råbe halvhøjt på hende. Men hun holdt sig ganske stille, og så gik han igen.

Men et par dage efter stod han midt i hendes stue, før hun vidste et ord af det. Else løb til kammerdøren, for at låse sig inde. Svend stod imidlertid ganske stille og så sig omkring. Han var forandret. Ansigtet var ikke mere så smukt og brunt som i sommer, og Loppen kunne godt se på ham, at han havde sviret og sværmet på det sidste.

"Jeg ved det hele – Else," begyndte han, "men det kan være det samme. Jeg har hundrede kroner tilbage fra arbejdet i sommer; vil du være med mig nu straks, så skal vi gifte os og rejse til min morbror i Arendal, der er jeg lovet arbejde."

Else slap dørlåsen. Nu var hun ikke ræd mere; men skamfuld bøjede hun hovedet og sagde: "Nej Svend! – det skal du ikke bede mig om, for det kan jeg ikke. Du skal ellers have tak, fordi du ville."

Svend satte sig på stolen ved døren, og da han så, at Else græd, græd han også. Således græd de sammen en stund, hver i sin krog.

Men pludselig kom Loppen til at tænke på, at der kunne komme nogen. I en fart tørrede hun sine øjne og bønfaldt ham om at gå – så hurtigt han kunne.

Blød og ydmyg lod han sig jage; men han sagde, han ville komme igen.

Og han kom igen ofte på tider, hvor de kunne være uforstyrrede. Hver gang hun så ham, flammede skammen op igen, men bestandig lidt svagere, indtil hun kunne sidde lange stunder og tale med ham. Med en underlig, nervøs interesse hørte hun, hvorledes hans penge svandt ind. Hun udspurgte ham ivrigt om hans kammerater, og da hun hørte, at han var

kommet sammen med nogle af Banden, indså hun, at det gik galt med ham.

Men hun advarede ham ikke, syntes heller ikke, det var så ondt. Det havde været meget – meget værre, om han var blevet stående så smuk og uskyldig, som da hun så ham første gang, – nu da hun selv var kommet så dybt ned.

Den dag, han havde tyve kroner tilbage af sine penge, bød han hende dem – halvt flot, halvt ydmygt for et eneste kys.

Men Else fo'r tilbage både ræd og vred: hun ville ikke for alt i verden røre ham eller hans penge.

Svend tog imod det – flad og sønderknust som en hund, der får bank. Men da han luskede mod døren, syntes hun alligevel, det var synd for ham, og så kyssede hun ham for ingenting.

Således gik vinteren. –

Men da dagene længedes og lysnede i løbet af februar og marts, begyndte alskens rygter, der havde ligget stille under udrugning i vintermørket, at røre sine vinger, og en ny historie om konsul With fløj susende fra hus til hus.

Konsulen greb til det sædvanlige middel; han rejste over til London i forretninger. Og en dag kom den venlige kone ind til Else med et ganske nyt ansigt, hvori der ikke var den mindste levning af et smil, og forkyndte kort og godt: at nu var konsulen rejst bort – for et år i det mindste, og Else havde ikke mere der i huset at gøre, men måtte straks pakke sig og ikke tage noget med.

Loppen var ikke længere den samme, som da hun blev jaget fra mam Späckbom. Hun rejste sig og skældte den venlige kone dygtigt ud, og der opstod et stort skænderi, som endte med, at

konen bandede på, at Loppen skulle være af huset, før sol gik ned.

Så gerne – så inderlig gerne, svarede Else; det havde længe været hendes tanke; hun var ked af det hele. Og da Svend i det samme kom op ad trappen, råbte hun med funklende øjne: "Nu går jeg med dig – Svend!"

Men Svend så mere betuttet end lykkelig ud, og han hviskede modfaldent til hende: "Jeg har ikke en skilling mer."

Da lo Loppen, – hun lo, så det klang i huset – op ad trapper og ned ad trapper; men Svend blev næsten ræd.

Og strålende, som om det var den lystigste triumf af verden, tog hun hans arm og passerede forbi konen, som stod og lo hånsk af dem.

De gik op til Banden; ved frøken Falbes dør standsede Else og blev alvorlig, men bare et øjeblik.

5

Den smukke fru politimesterinde holdt ikke længere kontor fra 10-11. Hun var træt af det.

Disse forberedende arbejder trak ud i det uendelige; da kapellanen havde fået foreningen stiftet, syntes det, som om han havde nået sit mål, og foreningens videre trivsel og fremgang lod ikke til at ligge ham så meget på hjertet.

I sidste møde havde han endogså – under almindelig tilslutning foreslået, at sagen foreløbig skulle stilles i bero til efteråret; for nu kom sommeren: alle stiftelsens velyndere rejste til bade eller på landet; man måtte derfor indskrænke sig til at arbejde i det stille – som kapellanen udtrykte sig –, og så mødes igen – om Gud ville – til efteråret med fornyede kræfter.

Arbejdet i det stille var ikke noget for fru politimesterinden. Hun ønskede tværtimod på en eller anden måde at udmærke sig; men der var ingen anledning; og til sidst lod hun protokollen ligge lukket på skrivebordet; men hun lod den dog ligge der; det var altid en smuk genstand, og alle fremmede spurgte jo, hvad det var.

En smuk majmorgen mellem 10 og 11 kom pigen ind i soveværelset og meldte, at frøken Falbe var i stuen, for at tale med fru politimesterinden.

Fruen ville først undskylde sig; men da hun hørte, at det vedkom Foreningen for faldne Kvinder i St. Petri Menighed, gjorde hun et klædeligt hastværkstoilette og kom ind. Men hun

var alligevel lidt ærgerlig; det lignede netop frøken Falbe at komme i utide.

Det lignede hende også, at hun slet ikke syntes at høre den historie om en frygtelig hovedpine, som fruen fortalte, men uden videre gik til sagen.

"De husker – frue," således begyndte hun, "at jeg for en tid siden anbefalede en ung pige til Deres forening? De husker også, hvad der forhindrede hendes antagelse?"

Fruen nikkede stift.

"Denne hindring er desværre nu bortfaldet," frøken Falbes stemme lød lidt skarpt, da hun sagde dette, "pigen er kommet på afveje – i en sørgelig grad."

Fru politimesterinden vidste ikke rigtig, hvad hun skulle svare. Hun påtog sig en forretningsmæssig mine og søgte efter indvendinger; hun følte en instinktmæssig trang til at modsige frøken Falbe.

Men med et slog det hende: her var jo den ypperligste anledning til at udmærke sig; hun var jo foreningens sekretær, og omend stiftelsen ikke endnu var fuldt organiseret, så havde hun dog både penge og klædningsstykker at disponere over. Hun så hen til protokollen. De kvinder, som modtog fast understøttelse af foreningen skulle indføres i den.

Fru politimesterinden fattede en dristig beslutning og åbnede højtideligt protokollen.

Med fast og sirlig hånd udfyldte hun nu endelig de tomme rubrikker i den første linje: navn, alder, af hvem anbefalet – osv. – alt sammen med en forretningsmine, som om det var tyvende gang, hun gjorde det.

Da alt var udfyldt, sagde frøken Falbe: "Hvad nu barnet angår –"

"Barnet!" – skreg fru politimesterinden, "er der et barn?"

"Der kommer et" – svarede den urokkelige frøken Falbe.

Den stakkels frue troede et øjeblik, hun skulle besvime; men vreden fik overhånd; blussende rød og med alt andet end fromme øjne rejste hun sig: "Det er skam af Dem – frøken Falbe! Men således er det altid med Dem. Nu må jeg radere i protokollen, – den er spoleret – ganske spoleret" – og fruen brast i gråd af sorg og ærgrelse.

"Men hvad skal dog dette betyde?" – spurgte frøken Falbe.

"Å – det ved De godt" – hulkede fruen, "når der er et barn, skulle De have henvendt Dem til Foreningen for trængende Barselkvinder og ikke til os; – det vidste De godt – jo De vidste det! – det er jeg overbevist om!"

Frøken Falbe smilede. Frøken Falbe smilede virkelig lidt ondskabsfuldt, da hun gik ned ad trappen. Om hun havde vidst det, er ikke godt at vide; i alt fald gik hun ikke til Foreningen for trængende Barselkvinder.

Derimod gik hun hjem igen til Arken og opsøgte mam Späckbom. De to damer var vel bekendte og nærede gensidig stor respekt for hinanden. Når frøken Falbe var rigtig i nød for at skaffe hjælp til en eller anden stakkel, hun havde fundet, vidste hun altid, at mam Späckbom havde lidt til overs, når det kneb.

Og madamen satte frøkenen uendeligt højt; – mest måske, fordi frøken Falbe var det eneste dannede menneske, som nogensinde havde vist virkelig agtelse for hendes lægekunst.

Desuden plejede hun at påstå, at skønt frøkenen havde så lidet at give, var der dog ingen af byens velgørende damer, der gjorde så megen nytte og var så afholdt som hun.

Men da madamen nu hørte, at det var Loppen, som skulle hjælpes, rystede hun misbilligende sine hængekrøller: "Det nytter ikke med hende – frøken! – jeg kender blodet – jeg!"

Mam Späckbom havde savnet Loppen, så hun næsten var blevet gammel på et halvt år; angret havde hun vel måske også; men hun var af et alt for hårdt og stridbart stof til nogensinde at erkende det.

Imidlertid fortalte frøken Falbe uden at lade sig skræmme af hængekrøllerne, hvorledes det var gået Else på det sidste; hun havde holdt øje med hende så godt, hun havde kunnet.

Loppen havde fra tidligt i vår levet sammen med den unge knægt fra teglværket – dels derude, dels i et berygtet logihus nede i byen.

Men han var doven, og dertil drak han ustandselig, når han var i byen. Derfor havde Else lidt meget ondt, og hvad værre var: hun var i den korte tid blevet så forandret, at når frøken Falbe besøgte hende og prøvede at hjælpe og retlede hende, så lo Loppen trodsigt og mente, hun skulle nok klare sig selv.

"Jaja – der ser De, således er hun," mumlede madamen.

Men nu var Else syg. Og i går aftes, da frøken Falbe fandt hende alene – Svend havde ikke vist sig på flere dage – da var det forbi med hendes trods, hun græd og var så myg og angerfuld.

Så længe fortalte frøken Falbe om Else, at madamen tøede op; og om aftenen blev Loppen hentet og fik sin gamle seng i det lille kammer, hvor der kom morgensol.

I førstningen turde Else ikke se madamen i øjnene. Men da hun igen havde vænnet sig til de gamle omgivelser, og især, efter at det var overstået og hun havde fået et lille ynkeligt, dødfødt pigebarn, begyndte den gamle fortrolighed mellem dem at vende tilbage.

"Men" – sluttede mam Späckbom, da de havde haft en lang samtale om fortiden, "hvis du herefter gør galskaber, eller løber bort, eller hvis du bare en eneste gang går ovenpå til Puppelene, så er alt forbi mellem os to – forbi for bestandigt!"

Else følte sig så tryg for, at sligt kunne aldrig ske mere; dertil havde hun haft det alt for ondt.

Og nu havde hun det så dejligt.

Hvad Svend angik, så havde madamen selv lovet, at hvis han ville være ordentlig og arbejde, så skulle hun nok hjælpe dem til at blive gifte.

Og *dette* var det, Else lå og tænkte på; og alt eftersom hendes kræfter langsomt øgede ved god mad og pleje, begyndte hun på sin gamle vis med at drømme.

Men nu var de ganske anderledes – drømmene, end dengang, hun lå her i sin pigeseng og ikke vidste rigtig, hvad det var, hun drømte om.

Nu glemte hun hestene og svanedunet og ønskede sig et lille hus tæt ved teglværket til Svend og sig selv, og en stor rosenbusk foran med sådanne roser som dem i klokkerens have; – å – når hun tænkte på klokkerens roser! – hun kunne næsten erindre duften, så at hun mærkede den.

Hun var for ung og let til at sørge længe over, at barnet var dødfødt, og da hun kom op og begyndte at gå omkring, følte hun sig så lykkelig, som hun ikke havde følt sig længe. Også

hendes skønhed vendte tilbage; øjnene blev blanke igen og figuren fyldig.

En aften, da madamen netop var gået ud i praksis, kom Svend.

Else blev meget forskrækket, for madamen havde udtrykkelig forbudt hende at tage imod ham, hun ville først selv tale med Svend.

Men hun kunne jo ikke jage ham bort; han lod sig såmænd heller ikke jage; det var så længe siden de havde set hinanden. Loppen beroligede sig med, at hun ville fortælle det til madamen, når hun kom hjem, så fik det gå som det kunne.

Men det gjorde hun ikke. Da det kom til stykket, havde hun ikke mod; og Svend blev ved at besøge hende et par gange om ugen – helst lørdag aften.

Om mam Späckbom anede noget, kunne Else ikke blive klog på; men det pinte hende; alligevel kunne hun ikke få sig til at tilstå. Det blev også vanskeligere jo længere tid, der gik, og til sidst havde hun ikke den ringeste lyst til at tale fortroligt med madamen.

Der var så meget solskin i juli og august, og der kom så lidt af det i mam Späckboms trange gade.

Loppen sad ved vinduet og så op imod himmelen, og hun tænkte så længe på Svend og på teglværket og på alle de blanke perler, som hoppede af vandhjulet – og på klokkerens roser – hun åndede tungt, hvad ville hun ikke give for sådan en rose!

Næste lørdag bragte Svend hende en. Der var i snesevis af dem – sagde han; man mærkede lugten helt ud på vejen, og de hang udover gærdet i år, så man slap for at krybe over.

Da han måtte gå igen – klokken halv ni, for at madamen ikke skulle overraske dem, ville Else følge ham til hjørnet. Rosen holdt hun i hånden; den var næsten ødelagt, og han lokkede hende, at hun skulle gå ud med ham og plukke rigtig mange.

Men hun ville ikke; og hun gik og forklarede ham for tyvende gang, hvor meget klogere det var, at hun blev hos madamen så længe som muligt, så kunne de hellere se til at blive gift ud på efteråret.

Svend hørte tålmodigt på hende, og således kom de fra hjørne til hjørne op over bakkerne bag byen. Men da han havde fået hende så langt, tog han hende om livet og sagde: "Vær nu ikke dum – Else! hvad vil du dernede i det sorte sygehus! – mærk hvor frisk og smukt her er."

Han var blevet brun igen af solen; det varme taterblod steg ham op i kinderne, og tænderne lyste i halvmørket. Hun kunne umuligt modstå ham – så kæk og rejsefærdig som han stod der, – og lykkelig og tankeløs løb hun bort med ham i den stille dejlige sommernat. –

"Jeg sagde Dem det på forhånd – frøken Falbe!" råbte mam Späckbom – halvt bitter, halvt triumferende; "hun bliver her – sagde jeg – akkurat til hun er rask, så løber hun. For jeg kender blodet – jeg! – og desuden hører jeg nu, at ham – hendes fyr, er af taterslægt; havde jeg bare vidst det, skulle han aldrig fået lov til at følges med hende den usalige aften."

"Det kunne dog endnu hænde, at hun kom tilbage," indvendte frøken Falbe.

"Ja lad hende bare prøve!" råbte madamen truende.

"Men madam Späckbom! De vil da vel ikke rent slå hånden af hende?"

"Jo gu' vil jeg så – frøken Falbe! – så sandt som jeg hedder Caroline Späckbom! Det ville være både synd og skam at hjælpe sådan en, som ikke vil hjælpes; der er såmænd nok, som trænger."

"Ja men de, som ikke vil hjælpes, trænger dog netop mest til hjælp."

"Undskyld frøken Falbe! men det er der ikke nogen mening i; undertiden er De alt for klog og lærd – ganske som doktor Bentzen; – ja det vil da sige, De er jo ti tusinde gange bedre – i enhver henseende – å, der kan ikke være sammenligning!" – tilføjede madamen, helt forskrækket over, at hun var kommet til at sammenligne den fortræffelige frøken Falbe med noget så afskyeligt som doktor Bentzen. –

– Det blev en hård vinter for fattigfolk. Det gjaldt om at få fat på en af de velgørende damer, der bragte hjælp fra de forskellige foreninger. Og hjælpen kom til mange og gjorde godt, hvor den kom.

Men der var også dem, som det ikke lykkedes at nå frem til hjælpen, og mange, som hjælpen ikke ville stige ned til. For der, hvor lasten havde forenet sig med elendigheden, kunne hjælpen snarere blive til forbandelse, og det var synd at tage brødet fra de værdige trængende, der takkede med tårer og velsignelser.

Loppen fik ikke længere hjælp; alle blev efterhånden trætte af hende. Da hun og Svend sent på efteråret flyttede ind fra teglværket, levede de højt en uges tid på resterne af hans sommerfortjeneste; men da det var forbi havde de slet ingen ting.

For det, mam Späckbom engang havde sagt: at Else og Svend passede for hinanden, viste sig kun alt for sandt. De var netop

lige letsindige, lige glade for at leve godt og lige udygtige til at tjene penge.

Svend var i så hønsende den bedste; men han drak det straks op.

Loppen derimod slog sig en stund igennem ved at narre den ene efter den anden af de velgørende damer. Men da det tog ende, var hun over hele byen så ilde berygtet, at hun ikke vidste noget sted at vende sig.

Så forlod hun Svend, og fulgte en anden, som netop havde nogle skillinger i behold; kom tilbage til ham og forsvandt igen, så ingen rigtig vidste, hvor hun holdt sig.

Selv frøken Falbe tabte hende af syne. Men ved herremiddage plejede politimesteren at nævne Loppen som et eksempel på, hvor umådelig hurtigt fruentimmer af simple folk går til bunds, når de først kommer på afveje. Og herrerne stirrede melankolsk ned i champagneglasset og undrede sig over, hvor ringe den moralske kraft er hos de lavere klasser.

– Else hverken tænkte eller drømte længere; hun hverken skammede sig eller angrede.

Fra dag til dag fægtede hun sig frem gennem elendigheden; lo, når det gik lystigt med liv og drik, og drev byen rundt, når hun var i nød.

Til sidst sank hun ned til en slags opvartningspige i en billig knejpe nede ved havnen, hvor hun drak øl med fremmede matroser.

6

Juleaftens formiddag var en travl dag for hele byen og ikke mindst for de gode damer, der delte ud til de fattige.

Frøken Falbe plejede ikke at være så stærkt optaget til julen; for – bagvendt og besynderlig som hun var i alt – brugte hun at gemme det lidet, hun havde, til efter jul. Men i dag var hun alligevel på farten fra den tidlige morgen.

Hun gennemsøgte byen på kryds og tværs; for hun havde sat sig i hovedet, at hun ville finde Else.

Det var over en måned siden, frøkenen havde set hende; men i dag – da alle var glade og gjorde sig til gode, kunne hun ikke få den stakkels Else ud af sine tanker, og hun ledte højt og lavt efter hende i alle de fattiges afkroge og smuthuller.

Først ud på eftermiddagen, da hun næsten havde opgivet det, mødte hun pludselig Loppen på et gadehjørne.

Frøken Falbe havde mange gange set, hvor hurtigt skønhed, ungdom og ynde går til grunde hos dem, der går Loppens vej; men aldrig havde hun set sligt før.

Men hun var ikke den, som lod sig forskrække. Med et fast tag greb hun Loppen i armen, da hun ville løbe, og sagde roligt – som om ingenting var i vejen: "Godaften Else! – det var morsomt, jeg traf dig. Vil du ikke komme og spise julegrøden med os i aften?"

Loppen så op. Et øjeblik flammede det af trods og frækhed i de store, blanke øjne: men med et brød hun sammen og gik hulkende nogle skridt, idet hun støttede sig på frøken Falbe.

Else bar et brunternet tørklæde og ingenting på hovedet. Mager og grå var hun blevet i ansigtet, og som hun gik bøjet og græd, var hendes nakke så tør og indskrumpet, at ingen skulle ane, at hun endnu ikke havde fyldt sit tyvende år. Der var ikke andet igen af hende end øjnene – de store blanke øjne, som blev alt større, efterhånden som ansigtet tabte sin fylde.

Hun kunne ikke svare; hun prøvede ikke engang på det; og frøken Falbe fortsatte uden at vente svar: "Jeg sagde til Kristian, da jeg gik ud, at jeg ville tage dig med hjem, hvis jeg traf dig. Klokken seks kommer jeg hjem; jeg skal bare ud på møllen til en syg kone. Så skal vi drikke te og spise julegrøden sammen. Du kan godt ligge hos os; jeg skal rede op for dig på sofaen i stuen."

Else trykkede hendes hånd. De stod bag en høj stentrappe, hvor der var ganske mørkt, og frøken Falbe tog hende om livet: "Du må love mig vist, at du vil komme – Else!"

"Ja frøken! – jeg skal komme," svarede Else fast og så op.

"Tak – nu var du en rar pige," råbte frøken Falbe glad; "nu skulle du begynde at gå hjemover til mig. Klokken er allerede over fem; jeg hører, de ringer i kirkerne; så kommer jeg straks efter. Kristian er hjemme, der er godt og varmt; sig, jeg kommer straks!"

Dermed skyndte hun sig afsted; hun var så lykkelig, at hun næsten løb.

Men Loppen gik langsomt ind mod byen, idet hun holdt sig så meget som muligt i skyggerne. For at nå Arken måtte hun imidlertid passere den finere del af byen, hvor der var tættere med gaslygter, og hvor desuden butikkerne i aften strålede, alt hvad de kunne.

Derfor gjorde hun en omvej gennem parken og kom lige forbi kirken. En af sidedørene stod åbne; hun fik en besynderlig lyst, smuttede ind og satte sig på en bænk ved en af de svære piller.

I førstningen var hun halvt bedøvet af den stærke lyd fra klokkerne, som ringede i tårnet. Men eftersom hun vænnede sig til lyden, var det som om hun hvilede i den og svingede med på den store mægtige klang, der bølgede frem og tilbage under de hede hvælvinger.

Henne ved prædikestolen lå et par skurekoner; de havde lys på gulvet, som de flyttede med sig efterhånden; og oppe i koret stod en lygte, som de, der arbejdede med opvarmningsapparatet, havde sat fra sig.

Loppen havde ikke været i kirken i lang tid, og det greb hende underligt at gense det hellige sted i dette usikre halvlys og under denne festlige klang af klokkerne, som kimede.

For en time siden havde hun ikke haft anden tanke end at skaffe sig noget at spise – eller endnu bedre: noget at drikke. For hun havde sultet i flere uger – således som de sulter, der spiser lidt brød eller salt fisk, hvis det kan falde sig så, og forresten holder liv i sig med øl og brændevin.

I dag havde hun hverken smagt vådt eller tørt; men nu var det glemt, det var egentlig glemt fra det første ord, frøken Falbe talte.

At der endnu gaves et menneske, som ville tale således til hende!

Der var kommet en lysning i den nat af fornedrelse, i hvilken hun så længe havde rodet omkring. Tankerne fra hendes gode dage, som hun ellers frygtede og drak bort, kom igen uden at det smertede hende. Hun kunne virkelig sidde der i den

halvmørke kirke og tænke på sit lille kammer hos madam Späckbom. For frøken Falbe havde strøget det værste af hendes skam ud; hun følte sig, som om hun var blevet renvasket fra top til tå, – og ind imellem glædede hun sig til grøden.

Men klokkerne, som en stund havde kimet dæmpet og ligesom højt oppe, faldt nu i med store, stærke slag, der fyldte kirken, så det svingede for ørene. En af skurekonerne flyttede i det samme sit lys, så at alle de udskårne hoveder på prædikestolen kom frem.

Else stirrede på dem, og hendes øjne fulgte det svage lys ud i alle krogene af kirken – op over de høje buer, hvor nye hoveder skimtede frem mellem udhugne stenblomster og løvværk.

Og den stærke klokkelyd syntes hende til slut at strømme ud fra prækestolen, som var oplyst, – ganske som når hun sad skælvende ved siden af mam Späckbom, mens præsten tordnede mod synderne og rystede de hårde ord om Helvede og dom ud over hendes hoved. Og nu havde alle disse hårde ord forstukket sig hist og her mellem stenblomsterne og stak hoveder frem, for at se, om hun var der.

En mand steg op af en luge i korgulvet, tog lygten og nærmede sig. Op ad den hvide væg fo'r hans skygge som en lang sort djævel, der kom, for at hente hende. Hun så ham nærme sig; angsten lammede hendes ben, hun kunne ikke komme op af bænken – hun var bundet fast; – hun var indestængt – hun var indestængt i kirken alene; og der kom han, lygten svingede, klokkerne brølede lige i øret på hende; halvt afsindig fo'r hun op med et skrig og løb, han var tæt i hælene på hende; tusinde hoveder og spidse fingre pegede efter hende: der er hun, der –

der – – hun kastede sig mod døren, den var åben, hun var ude, hun var frelst – syntes hun – frelst ud af den ondes egne klør. –

Det var efter alle folks mening et ægte julevejr! Stjerneklart, nysne og netop så koldt, at man befandt sig vel i pelsværk.

Else skyndte sig afsted til Arken. Der var lys ovenpå hos Falbes; men hun havde endnu ikke forvundet skrækken fra kirken, og hun vovede ikke at gå op straks.

Derimod listede hun sig ind i mam Späckboms gårdsrum, hvor hun var så godt kendt. Et talglys stod og brændte på køkkenbænken; Loppen kiggede ind; men der var ingen. Hun fik en uimodståelig lyst til at gå ind; det lod til, at både madamen og tjenestepigen var ude. Hun kunne fra gammel tid løfte klinken på en egen måde, så det ikke hørtes.

Alt var som før; hun kendte hver ting og lugten i køkkenet. Der stod en tallerken smørrebrød på bænken. Loppen var uhyre sulten; men hun rørte det ikke; nu skulle hun jo straks få mad på ærlig måde.

Men for ikke at fristes, åbnede hun forsigtigt døren til stuen; der var heller ingen.

Gaslygten ude på hjørnet stod midt foran et af vinduerne, så der var altid halvlyst i stuen om vinteren, og på bordet så Else, der lå tre-fire store pakker. Loppen var så kendt med husets skik, at hun forstod, det var klæder og mad, som mam Späckbom ville dele ud til sine fattige juleaften.

Idet hun halvt nysgerrig, halvt tankeløs følte på hver pakke, kom hun til at rive noget på gulvet.

Hun tog det op og beså det i gaslyset. Else kendte den lille bløde tingest: det var hendes egen barnehue, den lille brune hue

med rosenrøde hagebånd, som var syet sammen af den uslidelige loppekåbe.

Hun kunne ikke mindes den tid, hun selv havde båret huen; men mange gange havde hun set den i mam Späckboms skuffe, og hver gang sagde madamen, at den skulle hun have til sit første barn.

Nu måtte hun altså være ganske opgivet; hendes hue – det eneste, hun ejede i verden, skulle gives til andre.

Hun trykkede huen mod sit ansigt; men da hun mærkede madam Späckboms gamle skuffelugt, brast hun i gråd.

Således stod hun en stund og græd over sin barnehue, mens hendes mod sank og sank, indtil hun hørte nogen i gangen; da puttede hun huen i lommen og listede sig ud den vej, hun var kommet.

Klokken måtte være over seks; frøken Falbe ventede vist. Loppen tvang sig til at gå ind ad gadedøren og op ad trappen. Men ved Falbes dør blev hun stående og lyttede. Kristian gik op og ned som han plejede; gennem nøglehullet kunne hun bare se hans skygge, som kom og gik på væggen. Det var klart, at frøkenen ikke var kommet hjem endnu.

Loppen følte, at det var hende umuligt at gå ind til ham alene, hun ville hellere vente herude, til frøkenen kom.

Men en gang syntes hun han nærmede sig til døren; opskræmt flygtede hun nogle trin op ad loftstrappen; og mens hun stod der og lyttede, om han kom ud, hørte hun ovenfra nogle toner, hun aldrig havde hørt før.

Det var hverken trommen eller fløjten eller klaveret; men lange, klagende toner, bløde og hemmelighedsfulde, – som om de kendte al hendes elendighed og kom for at trøste hende. –

Da hun forsigtigt åbnede døren til Schirrmeisters kammer, så hun den gamle musikant stående oprejst foran lampen; han spillede violin.

Lyset faldt lige i hans lille rynkede ansigt; men de fugtige, posede øjne havde en egen glans, og med en værdig bøjning hilste han Else.

Han havde rettet sin gamle ryg, og mens armen førte buen med gammeldags, stiv elegance, bøjede han det lille hoved – skaldet som en ræddike – lyttende hen over violinen.

Det var vel år og dag, siden han havde spillet sit yndlingsinstrument. Men i aften var det kommet så forunderligt over ham; han fik violinen frem og strengene nogenlunde sammenflikkede, og nu spillede han sin ungdom, sine drømme, sine små triumfer og sit store nederlag.

Han spillede Prume og Rode og til sidst den adagio af Spohr, som havde skaffet ham mesterens bifald, og han spillede uden at gribe fejl en eneste gang – rent og korrekt som mesteren ville have det.

Den sultne nodeskriver og den fordrukne musikant var der ikke mere af. Med tilbagekastet hoved, øjnene vidt åbne – stod han der i lyset af den sodede paraffinlampe og spillede tagkammeret op til en hvælvet sal med hundrede lys og rækker af åndeløst lyttende damer og herrer. Elendigheden faldt af ham, og kunstneren stod tilbage; og den halvslukte gnist i hans sjæl slog ud i et herligt glimt, som om musikken tilgav ham – musikken, som han havde elsket og forrådt; – og til sidst kom den store mester, lagde sin hånd på hans hoved og sagde: "Er wird es weit bringen."

Med instrumentet under armen og sænket bue bukkede Anton Schirrmeister ud i rummet. Derpå lagde han hastigt violinen i kassen, slog låget i og kastede sig på en stol med hænderne for øjnene. Men da han lidt efter så op, sad Loppen midt for ham på kisten ved døren. Hun holdt også hænderne for øjnene.

Og det gamle vrag så på det unge vrag og rystede på hovedet.

Der hørtes noget pusle opad trappen og ude på loftet, som om mange mennesker bestræbte sig for at gå stille. Puppelene kiggede ind, derpå trådte hun til side, for at give plads for de andre.

Det var hele Banden; hun havde samlet dem hist og her. De var fulgt med i det håb, at hun havde noget til dem; derfor var der en oprømt stemning.

Loppen ville liste sig ud; men en greb fat i hende. Det var Svend.

De havde ikke set hinanden på flere uger, og da de skiltes, var de uvenner. Men i den stemning, Else var, blev hun blød af at se ham – så grim og forsviret som han forresten var. Svend mærkede dette og satte sig hos hende på kisten og begyndte at beklage sig og klynke og love bedring og alt godt, når hun bare ville være med ham igen.

Else blev siddende og lyttede halvt i tanker til den kendte stemme og de kendte løfter. Men med et blev der støj henne ved bordet; blikkenslageren fo'r op og bandede, og alle så på Puppelene mere eller mindre ophidsede – alt efter hvad de turde.

Det var nemlig så langt fra, at hun havde noget at traktere med, at hun tvært imod havde opsøgt dem, for at få noget at

holde jul med, – hun havde såmænd tit nok delt med dem.

Hun vendte sit store grove ansigt omkring mod mændene og sagde hånligt: "Det var en flok raske fyre! Ikke så meget som en flaske øl på en hellig juleaften. Tvi for en skam!"

De blev flade. Blikkenslageren mumlede noget om de dårlige tider, Jørgen Tambur så op i taget, og selv Ølkonomen lod sin underlæbe hænge; han vovede ikke under så alvorlige forhold at omtale "det bud, han netop havde sendt".

Alene manden med de mange ansigter beholdt sit smil. Han sad tæt på Puppelene og gnaskede rosiner og mandler og kastede skallerne ud over bordet.

Nu kendte Loppen ham bedre end dengang, da han skræmte hende med sine grimasser. På mangfoldige steder havde hun set ham; han kom og forsvandt, og ingen syntes at lægge mærke til ham. Men hun vidste, at han var rømt af slaveriet på Akershus, og at han havde holdt sig ude nu i over to år, uden at politiet kunne finde ham. De kaldte ham Mekanikken, fordi han var så flink med låse.

Han sagde nu til Puppelene med et fortroligt nik: "Ja det har du ret i. Folk, som har to sunde arme og øjne til at se med og alligevel ikke kan skaffe sig, hvad de vil, på sådan en dag – de folk gir jeg ikke stort for."

"Hvad har du da?" – spurgte blikkenslageren.

"Å – jeg plejer ikke at føre stort med mig," svarede Mekanikken ligegyldigt, "men jeg er i alt fald mæt; og nu gør jeg som de fine – jeg spiser slikkerier efter maden."

Dermed kastede han flot en næve rosiner og mandler ud over bordet. Et ungt menneske, som nylig var kommet i Banden, var

så galant at række nogle til Loppen, som fremdeles sad på kisten ved døren.

Den søde smag pirrede hende – så sulten som hun var. Hun strakte sig frem, for at se, om der ikke var flere. Men de andre havde taget dem; der var forresten bare to-tre til hver, netop så meget, at man fik smagen i munden.

Blikkenslageren mumlede noget om, at det var ikke alle, som forstod sig på mekanik.

"Det behøves heller ikke," svarede den anden, idet han behændigt kastede en gren rosiner i skødet på Else, "der hvor jeg kommer fra, kan du gå ind og ud med en kaffesæk på ryggen."

Alles øjne vendte nu mod Mekanikken; og det brændte i dem alle efter at få vide, hvor det var. Men de vidste også, at det var en farlig mand at følges med og farlige veje, han gik; derfor turde ingen være den første til at slå følge.

"Hvor var det?" blev der pludselig spurgt.

Det var Loppen. Hun mente ikke noget med det; det var bare nysgerrighed; rosinerne var så søde, og det var så længe siden, sådant var budt hende.

Manden med de mange ansigter, som hidtil havde ladet sine øjne løbe fra den ene til den anden, henvendte sig nu mere til Else, idet han af og til kastede nogle rosiner eller mandler hen til hende eller udover bordet. Her blev det straks grebet af ivrige hænder: alle havde fået lyst på mere af dette søde, som bare pirrede uden at tilfredsstille.

"Vil du vide, hvor det er?" sagde Mekanikken muntert, "ja det koster ingenting – mit barn! Det er henne på hjørnet midt foran konsul Withs hus hos Ellingsen & Larsen. Hele

kramboden er stoppende fuld af folk, de køber som de er gale. At de ikke søder sig ihjel – de rige på sådan en aften, det fatter jeg ikke. Der er sukker og sirup og smør og risengryn – du store verden for risengryn! Og fint dansk smør og ost – gul, fed ost, som glinser, når du skærer i den."

Alle strakte sig hen imod ham og stirrede, som om de ville spise hans ord, og Loppen nærmede sig helt. Hun blev våd i mundvigene og hun syntes, hun lugtede den gule fede ost, som glinsede, når de skar i den.

"Og der er spegepølse og skinke og øl og vin – hundrede flasker sød stærk vin; og der kan du få så meget af alt som du vil have, når du bare – har penge."

"Å fanden!" råbte blikkenslageren ved de sidste ord, og der blev et almindeligt knur af skuffelse og misfornøjelse; men Mekanikken lod, som om han ikke mærkede noget og fortsatte smilende og overlegen, mens hans hurtige øjne gik fra den ene til den anden og ligesom fæstede et ord hist, et andet her.

"Men når du ikke har penge, så går du ikke i kramboden, hvad skulle du der? – Der er en anden vej, som er meget lettere; det er ikke vanskeligt at trænge sig frem, for der er ikke et menneske. Men de har bare været så rare at sætte en lygte dernede, for at du kan se, hvad du har brug for."

"Hvor? – hvor?" lød det nu utålmodigt. Denne gang var det Svend, hvis sorte taterøjne lyste af iver.

"Du ved smøgen bagom madam Ellingsens hus; der er ikke gaslygte før henne på hjørnet ved banken; inde i hjørnet er døren til kælderen under kramboden."

"Er den åben?" spurgte blikkenslageren.

"Det må den vist være. For bare jeg pirkede lidt i låsen, sprang døren op af sig selv," svarede Mekanikken spøgefuldt og gjorde nogle hurtige vridninger med hænderne.

De så på ham med beundring, og Ølkonomen hviskede beroligende til Jørgen Tambur: "Altså kan der ikke blive tale om indbrud."

"Men der nede i kælderen – kan I tro! – der er overflod. Der står rader af sukkertoppe; skinker og pølser hænger der i dusinvis, og kaffesække, som knapt er til at løfte; men når du skærer et hul på sækken og lader noget rende ud, så bliver det en passelig bør. Og oven på i kramboden er der en støj, så de hørte ikke, om vi råbte hurra dernede; og lygten står på det øverste trin af kældertrappen, fordi drengen af og til kommer ned for at hente noget. Der er massevis af vin også, – jeg tog med mig en slat, som jeg ikke gad drikke, det er for sødt for mig – smag!" – han holdt flasken hen til Else.

Hun tog en slurk; men han standsede hende; de skulle have lidt hver. Og alle fik en lille mundsmag af den søde, stærke likør; men da flasken havde gået rundt, tømte Loppen de sidste dråber.

Det fo'r som ild gennem hendes krop; den stærke smag opflammede hendes begærlighed; hun slikkede sig om munden og så på de andre, og hendes rasende appetit syntes at smitte. Der kom en feberagtig uro over dem; den unge fyr satte sin hat på, for at vise, at han var parat, og til sidst sagde Svend halvvejs ud i luften: "Hvis nogen, som var godt kendt, ville vise os vejen, så –"

Mekanikken vekslede et hurtigt blik med Puppelene.

"Skulle der gøres noget ordentligt, måtte vi være mange om det," sagde han halvhøjt og så i det samme på Else.

"Vi er med!" råbte hun ivrigt og trak Svend frem.

"Ja – der er ikke snak om andet; vi er alle med, når Mekanikken vil føre an," sagde nu blikkenslageren afgørende og rejste sig op.

Manden med de mange ansigter var nu igen en helt anden. Med få, sikre ord gav han hver mand sin instruks: Ølkonomen, Jørgen Tambur og det unge menneske skulle bare holde vagt i gaderne; det samme ville han også, Loppen skulle gøre; men Puppelene mente, at Elses tørklæde var godt til at bære under.

Det blev da sådan, at hun skulle mødes med de andre i hjørnet inderst i smøgen så hurtigt som muligt, mens handelen endnu var livlig oppe i butikken.

En for en listede de sig afsted ad forskellige veje. Svend og Else fulgtes.

Da de gik forbi frøken Falbes dør, trykkede hun sig mellem ham og væggen. Hun havde intet samvittighedsnag, bare en brændende angst for at blive standset. Den luft, hun havde indåndet mellem disse mennesker, den stærke drik, hun havde fået lov at smage, havde med et slag vakt hendes ville trods og omskabte hende til det grådige og begærlige dyr, der gennem fjender og farer måtte ud på rov. Lydløs og hurtig som en kat trak hun Svend med sig langs de mørkeste skygger.

Gamle Schirrmeister sad alene igen i sin ubrugelighed og tyggede på en mandelskal.

7

"Glædelig jul!"

"Tak i lige måde!"

Alle mennesker råbte til hinanden, smilede og hilste; hilse med hatten kunne ingen, så belæsset som man var med pakker.

Inde hos delikatessehandlerne og i legetøjsbutikkerne stod to, ja tre rækker og strakte sig forbi hinanden, og butiksfolkene løb sig næsten fordærvet bag disken.

Men ude på gaden stod lige så tæt af børn og så i vinduerne, skønt i de fineste butikker, hvor der netop var mest at se, var der så dugget på ruden af varmen derinde, at man måtte kigge i striberne efter alle dråberne, der randt ned, – hvis man skulle se noget.

Der stod en julemand med snehvidt skæg og holdt et lille juletræ, på hvilket der brændte bittesmå, rigtige lys. Han var det allerdejligste, man kunne se; men så var der en ækel, halvstor pige, som selv havde været inde; hun sagde, det var ikke rigtig sne, som var strøet over manden og som glimtede så smukt i træet, men bare hvidt strøsukker, for hun havde smagt.

Dette ødelagde julemanden for de fleste, og der blev en unaturlig tilstrømning til det næstmærkværdigste: en karrusel, som kørte rundt. Og her blev klumpen af småbørn så kompakt, at de voksne næsten ikke kunne få deres egne løs; og dog måtte de skynde sig hjem. Det ringede ikke længere; klokken var over seks; de skulle hjem og pyntes, og da først kom det morsomste af alt!

Men kunne noget være morsommere i verden end at gå omkring i de lyse gader, mellem alle de venlige mennesker, der råbte: Glædelig jul! For det var ikke bare i vinduerne, der var noget at se på. Men bedst som du gik, blev der et rabalder, og så var det en tyk mand, som faldt, for der var så skrækkeligt glat.

Og alle de pakker, som spredtes rundt omkring ham! Ja du skulle have troet, manden var en stor legetøjsmand til at lukke op – fyldt med pakker, som nu væltede ud, fordi han gik op, da han faldt.

"Herregud! – stakkels mand! må jeg børste Dem?"

"Slog de Dem?"

"Å lidt –" svarede den tykke og gned sig.

"Det er farligt at falde baglæns," sagde den ene.

"Især for svære folk," sagde den anden.

"De kan være glad, De slap så godt," sagde den tredje.

"Når enden er god, er alting godt," sagde den fjerde, som var den vittigste.

"Glædelig jul!" sagde de alle.

"Tak i lige måde" – svarede den tykke; og alle hjalp ham med pakkerne, det var en hel indlevering; og alle pakkerne var i behold undtagen de, som han selv havde haft i baglommen; men det kunne ingen jo gøre ved.

"Nu *skal* vi gå hjem!" sagde de store børn og tog de små ved hånden.

Javist ville de gå hjem. Der var jo det allermorsomste: juletræet, gaverne, overraskelserne; – men alligevel: denne salighed måtte vare længe. Det var så mageløst at have det så forskrækkeligt morsomt og alligevel have det allermorsomste til

gode, så man kunne næsten være ganske ængstelig for at gå til det aller-allermorsomste, for så blev det jo forbi snart.

Men da de kom hjem og blev pyntet og kæmmet – med lidt vand i anledning af dagen, faldt det højtidelige over dem. Den uhyre spænding, som var opsamlet under ugers, ja måneders vilde drømme, var nu steget til det yderste, havde nærmet sig lige til nøglehullet, der skinnede som en lille stjerne af alle de lys, som netop tændtes derinde på juletræet. Nu skulle døren blot åbnes, – døren skulle åbnes, – der var ikke mere nu, som skilte mellem det store, det vidunderlige end denne dør – denne dør, som skulle åbnes; – nogen nærmede sig der indenfor, – det knirkede lidt i låsen, – den bevægede sig – døren! – døren bevægede sig, – den gik op – helt op på vid gab slog de døren! – åh!

– I kramboden hos Ellingsen & Larsen var der lige travlt; de, som nu kom, var mest småfolk, der gjorde nødvendige og unødvendige indkøb til julen. Af og til blev den tunge luge i gulvet bag i butikken åbnet, og den yngste af kramboddrengene gik ned, for at hente ny forsyning af et eller andet.

Loppen og de andre var netop kommet indenfor kælderdøren, da lugen blev åbnet; de andre trak sig ud i en fart; men hun blev stående – stiv af skræk.

Men da hun så benene af drengen, som steg ned, havde hun dog besindelse nok til at kaste sig ind mellem nogle melsække.

Mens hun lå der – stille, næsten uden åndedrag, følte hun sig aldeles tilintetgjort. Gennem hendes hoved jog i skærende klarhed hele hendes liv fra fald til fald, indtil hun lå her – fornedret til det yderste mellem tyve og kæltringer. Nu måtte hun dø, hun følte det tydeligt; tom og svag, som hun var efter

sult og onde dage, havde skrækken lamslået hende; hun besvimede.

Kramboddrengen måtte vist have set eller hørt noget henne ved døren; for han så hele tiden derhen. Men da han ikke var videre modig af sig, steg han op igen og lukkede lugen.

Mekanikken ruskede i Else; hun blev liggende.

"Det tænkte jeg," mumlede han med en styg ed, "hvad skulle vi med hende!"

Han stod et øjeblik rådvild; Svend og blikkenslageren kom også indenfor. Pludseligt greb Mekanikken en flaske på den hylde, hvor han vidste, likørerne lå, knækkede halsen med et behændigt slag og hældte nogle dråber i munden på Else.

Hun vågnede – forstyrret, overrasket; derpå greb hun flasken og drak igen.

"Se så – tag dig nu en hjertestyrkning; du skal have to skinker til Puppelene under tørklædet," Dermed gik Mekanikken i gang med at læsse på Svend og blikkenslageren.

Hvad var det, hun drak? – aldrig havde hun smagt sligt. Det var sødt og stærkt som den anden likør, men dette var roser, – roser var det, hun drak, roserne, som havde fulgt hendes ungdom, men som nu havde været så længe borte, – de var nu kommet igen til hende, – hun drak dem i lange, duftende drag.

Som varme klæder lagde det sig om hendes forfrosne lemmer; hun blev på en gang stærk og mæt og rejste sig helt op, mens en behagelig, lunken strøm rislede gennem hende. En glæde uden mål piblede op i hende; hun sansede ikke, hvor hun var, hun vidste af ingenting; men der var ikke den fjerneste skygge over den fryd, hun følte.

Hver gang hun drak, var det, som om hun sank dybere og dybere i varme, duftende rosenblade, indtil de slog sammen over hendes hoved og svingede hende frem og tilbage under høje hvælvinger, hvor roser ringede og musikken duftede i lange, rosenrøde toner, der kendte hendes elendighed og kom for at trøste hende. –

Men kælderdøren blev stødt op udenfra, og Ølkonomen viste sig bleg og forpustet. Kramboddrengen måtte have mærket noget; for der var gået bud efter politiet og to betjente var allerede ved madam Ellingsens hjørne.

Mekanikken blev pludselig borte, som om han var sunket i jorden. Også blikkenslageren løb med det, han havde; Ølkonomen fulgte, og henne på bankhjørnet under gaslygten, skimtedes de lange ben af Jørgen Tambur, som forsvandt.

Men Svend ville ikke gå fra Else, som stod med den tømte flaske i hånden; han trak hende med sig hen imod den udgang af smøgen, som endnu var fri.

Pludselig standsede hun, og trykkede hænderne heftigt mod brystet. Svend så på hende: øjnene var blankere end nogensinde, læberne var røde af blod, – hun havde skåret sig på flaskehalsen –, og al hendes ungdoms skønhed syntes et øjeblik at være vendt tilbage i det lille fine ansigt. Svend stod aldeles fortabt; – så dejlig havde hun aldrig været.

Men så begyndte hun at le, først lunt og muntert – som når de var venner og havde det godt –, så stærkere og stærkere, indtil det blev Loppens gamle latter, den, som kunne løbe op ad trapper og ned ad trapper og lige ind i hjertet på folk; men bestandigt vildere og vildere lo hun, så det gik ham gennem marv og ben.

Svend greb hende, for at få hende til at tie; men da trykkede hun igen hænderne mod brystet, ansigtet blev gråt. Og med et langt, skælvende suk gled hun ud af hans arme og faldt med ansigtet ned i sneen.

Der kom allerede en politibetjent løbende, og Svend benede afsted i den modsatte retning. –

"Glædelig jul!" sagde fru politimesterinden.

"Tak i lige måde," svarede fru Bentzen.

De to damer standsede under de store gaslygter foran konsul Withs indkørsel. Der var en udvidelse af gaden – næsten som et lille torv – mellem konsulens hus på den ene side og Ellingsen & Larsen på den anden. Og da dette var et knudepunkt for byens færdsel, samlede der sig lidt efter lidt flere damer, der havde sluttet deres indkøb og deres uddelinger; – selv fru With, som netop kom hjem fra byen, steg ud af sin vogn og sluttede sig til gruppen, for at udveksle julehilsener og tale om dagen.

Der var ikke blot damer af Foreningen for faldne Kvinder af St. Petri Menighed, men fra de forskellige foreninger i byen; og samtalen var yderst levende – til dels lidt hoverende, undertiden endogså en smule ondskabsfuld, når det gjaldt om at forsvare eller fremhæve sin egen forening: hvor meget den havde haft at uddele. Men grundstemningen var dog velvillig, man var færdig og havde god samvittighed.

"Ja De har ret; det er dejligt at være færdig," sagde en.

"Det er såmænd en travl dag; jeg troede aldrig, jeg skulle være blevet af med mit sidste livstykke; alle havde fået livstykker; her var alt for mange livstykker i år."

"Men så ved vi også, at vi har udrettet noget," erklærede fru With på sin kant.

"Se dog frøken Falbe derhenne, hvor hun løber," sagde fru politimesterinden.

"Således er det altid med hende."

"At ikke hun kan blive færdig, – det fatter jeg ikke; lidet har hun, og det, hun har, kaster hun bort til den første den bedste."

Fru With afbrød med sin myndige stemme: "Jeg tror, hun går rundt til de fattige og snakker ondt om os."

Det var der mange, som længe havde troet. De fattige ville aldrig svare stort, når man spurgte efter frøken Falbe.

Imidlertid havde kapellanen også sluttet sig til gruppen. Han var meget smilende og helligt oprømt i dagens anledning, og damerne trængtes om ham, for at ønske ham en velsignet julefest.

"Frøken Falbe gik just forbi –"

"Nej – må jeg bede," rettede fru politimesterinden: "hun løb rigtignok forbi. Det gjorde mig så ondt at se hende; der var ligesom ingen rigtig julefred over hende."

"Ak – nej – kære frue!" svarede kapellanen stille, "det vil jeg så gerne tro. Det kommer alt sammen an på, i hvilken ånd der arbejdes. Når vort arbejde ikke bæres af den rette ånd, så fattes velsignelsen."

"Ja – det har hr. Pastoren ret i," udbrød fru Bentzen, "det er netop det velsignede ved julen, at man har opfyldt sin pligt: delt med de fattige. I dag kan ingen klage, og det er så dejligt at tænke på, når man selv har det godt."

"Og det er ikke mindre dejligt at medtage til sit hjem de fattiges tak og velsignelse," tilføjede fru politimesterinden blidt.

Kapellanen så med beundring på den smukke frue, og i den opløftede julestemning, hvori han befandt sig, ville han tilslut

henvende nogle opbyggende ord til den lyttende kreds af damer, da just doktor Bentzen kom over gaden.

Den gamle herre smilede med sit arrige grin, idet han sagde: "Glædelig jul – mine damer! – stort tyveri ovre hos Ellingsen & Larsen. Politiet har allerede pågrebet et par."

"Tyveri! – stjæle! o min Gud! stjæle juleaften; – umuligt! – hvem – hvem! – kendte nogen dem?"

"Det kan ikke være folk her fra byen," erklærede strygebrættet majestætisk.

"Det er Banden fra mam Späckboms Ark," – svarede doktoren ondskabsfuldt.

Banden – ja; Banden havde ingen tænkt på; de afskyelige mennesker var jo en skam for hele byen.

Det gjorde et meget ubehageligt indtryk – dette. Kapellanen opgav sin lille tale og sukkede kun kortelig over "de forhærdede", hvorpå man skiltes, for at skynde sig hjem og prøve at forvinde dette skår i juleglæden.

Fru politimesterinden sagde til fru Bentzen, da de fulgtes hjemefter: "Tænk Dem frue! – hvor distræt jeg er. Da Deres mand sagde: Madam Späckboms bande, havde jeg så nær som et hår sagt: De mener frøken Falbes bande."

"Der er ved Gud noget i det," svarede fru Bentzen og så på den unge frue med agtelse. –

Imidlertid løb frøken Falbe virkelig omkring i byen; hun ledte efter Loppen. Da hun var kommet hjem klokken halv syv, var Kristian gået ud; hele huset tomt og mørkt og Else intetsteds at finde.

Det var en bitter skuffelse for frøkenen; hun havde glædet sig så meget til denne aften, og det faldt hende slet ikke ind at

tvivle på, at Else ville komme, når hun så alvorligt havde lovet det.

Men så kom hun til at tænke på, at Else muligvis kunne have været ved Arken klokken seks, men var gået igen, da der ikke var lys. Og nu gjorde hun sig selv hårde bebrejdelser, fordi hun havde ladet sig opholde hos konen på møllen, og fordi hun overhovedet havde sluppet Loppen fra sig, da hun først havde fået tag i hende.

Gaderne blev tomme. Foran vinduerne stod bare to-tre fattigbørn og frøs; butikkerne lukkedes undtagen høkernes, hvor der endnu var fuldt af folk.

Da konsul With gik hjemefter hen ad syv belæsset med pakker, – han havde altid de kostbareste foræringer til sin kone –, traf han tre politibetjente, der bar noget langt, sort mellem sig.

"Hvad er det? – Hansen!" spurgte konsulen.

"Å – det er Loppen – hr. konsul."

"Hm! – er – er hun død?"

"Bare døddrukken – tænker jeg. Glædelig jul! – hr. konsul!"

"Tak i lige måde," svarede konsul With og gik videre.

Alt som der blev stille i gaderne blev der lystigere i husene, og børnenes latter og skrig trængte ud i den kolde vinternat, hvor frøken Falbe endnu ilede afsted – hvert øjeblik indbildende sig, at hun så Loppens tørklæde svinge om hjørnet.

Til sidst traf hun en politibetjent, der også syntes at søge nogen; han fortalte hende, at Banden havde været på tyveri, og at Loppen havde været med.

Træt og tilintetgjort gik frøken Falbe hjemad. Det var i virkeligheden ikke så sjældent, at hun oplevede skuffelser af

denne art; men dette var det smerteligste af alt; hun holdt så meget af Else.

Da søsteren ikke kom efter aftale klokken seks, var Kristian gået ud; men han fandt ingen at drikke med i aften, koldt og tomt var der overalt; så var han gået hjem igen – sær og krakilsk.

Søsteren sagde ingenting, men satte grøden over; den stod færdig, det var bare at varme den. Mens hun dækkede bordet, plagede han hende med bebrejdelser og ondskabsfulde vittigheder; og da hun kom med grøden, var den sveden, fordi hun havde glemt at røre i den.

Alt var så uhyggeligt som det vel kunne være, – og hun, som havde glædet sig sådan til denne aften! En stund kæmpede hun tappert; men da gråden sejrede, lagde hun hovedet ned på armen og hulkede højt.

Broderen sad lidt og så på hende. Således havde han aldrig set den stærke søster bøjet. Han begyndte at angre og ville finde noget formildende at sige:

"Ja ser du – Augusta! du får aldrig andet end skuffelser og sorg således som du bærer dig ad. Hvis du absolut må have disse fattige at gøre med, så gør som de andre damer i byen. De har deres visse fattige, som de hjælper, så behøver de ikke at bryde sig om de andre. Men du kaster den smule, du har, væk til alverdens skrab, som ikke står til at hjælpe, – ja du gør måske mere skade end gavn!"

"Nej Kristian – det gør jeg ikke!" råbte frøken Falbe bestemt og løftede hovedet; "og jeg vil ikke have mine visse fattige. Lad de andre løskøbe deres samvittighed med de smuler, de kaster bort; lad dem gå hjem – trygge i den tro, at de har opfyldt deres

pligt ved at indsnævre deres hjerte til nogle enkelte værdige trængende, hvor de kan se velsignelsen – som det hedder. Jeg ser, at det store svælg bliver aldrig fyldt, hvor meget der kastes i det; og denne vished er den eneste løn, du har lov til at vente for din medlidenhed; – den driver dig fra hul til hul, til de værste, de lastefuldeste, hvor du ved, der venter nye skuffelser og ny smerte. For nu ved jeg, hvad jeg mener: pengene, gaverne, almisserne – alt sammen kommer godt med, og jeg glæder mig, når det kommer. Men al verdens guld fylder ikke så meget i svælget mellem dem, der har det godt, og dem, der har det ondt, som en eneste dråbe varmt menneskeblod. Og har du end ikke en klud at give dem, men kan du bringe dem til at forstå, at du har dette varme hjerteblod, da skal du ikke frygte skuffelserne, men gå fra hul til hul, og du behøver ikke at vende dig efter lønnen. Derfor vil jeg stå tidligt op i morgen og tage fat, hvor jeg slap."

Da hun havde sagt dette, gik broderen hen til hende.

Kærtegn var sandelig ikke hyppige mellem disse søskende; men nu tog han hende i sine arme og kyssede hende.

Og han hviskede hende noget i øret. Hun havde hørt det så mange gange – dette løfte, hun vidste, han ikke havde kraft til at holde.

Men denne gang troede hun på ham; hun så op på ham med det forunderlige smil, der gjorde hende så smuk, og takkede ham.

Så satte de sig igen – lo og græd og snakkede sammen – som de ikke havde gjort i mange år.

8

Det var en rigtig julenat – stille og ren. Hvide lette skyer strøg som englevinger forbi de blanke stjerner, og månen, som var kommet sent op, tindrede over den nye sne og udover den mørkeblå fjord mod havet.

Over hele byen svævede der en let duft af gåsesteg og punch; og lig fjern salmesang lød der en lind snorken fra alle dem, der sov rundt omkring med overlæssede maver.

De små sov dybt – udmattede af lykke og drømte om tinsoldater og sukkertøj.

De store sov uroligt – kastede sig hid og did og syntes, der sad dem en fed gås på brystet og gned dem med smeltet fedt under næsen.

Men Loppen sov bedst at dem alle. –

"Jeg synes minsæl, jeg kunne få fred julenat," sagde doktor Bentzen vredt, idet han kom ud af fængselsbygningen, "det var noget, jeg kunne have sagt på forhånd, at hun ville drikke sig ihjel, og ethvert barn kunne da se, at hun var død. En anden gang kan de vente til morgenen – fatter Hansen!"

"Undskyld hr. doktor! Men jeg har ordre til uopholdelig at lade døden konstatere," svarede arrestforvareren ydmygt, han stod igen i døren; – "glædelig jul! – hr. doktor."

Doktoren brummede og skyndte sig gennem de tomme gader til sin varme seng. Det var bidende koldt, et surt træk fra nord stod ind fra havnen.

Imidlertid tog månen stykke efter stykke for sig af byen og landet, beså det hele med sit kolde, ligegyldige øje – først på den ene led og så på den anden; og når den var færdig, lagde den en sort skygge over og tog fat på det næste.

Således kom den også til fængselsbygningen, kiggede skråt ind gennem et gittervindue, og der fandt den Loppen på en bænk ved væggen.

Hendes kjole sad oppe ved brystet, fordi doktoren havde lyttet til hjerteslaget, og den ene arm hang ned mod gulvet.

Munden var halvåben, og blodet på læberne gjorde den sort og stor. Hun var grim – rædsomt grim – som hun lå der vissen og ussel i det kolde lys af månen.

Sin skønhed havde hun mistet og andet med den. Ellers havde hun ikke haft stort at tabe i livet; og nu, da hun gik bort, var hun heller ikke noget tab for livet. Der stod vistnok etsteds en tallerken sveden risengrynsgrød til hende; men ellers var der ikke noget eller nogen plads i livet, som tilhørte hende, så hun kunne gå bort uden at forstyrre.

Der var ganske stille i den store kolde stenbygning. Kun af og til i løbet af natten blev der en smælden med døre, raslen med nøgler, skridt og stemmer, der tabte sig igennem lange gange, hver gang en af Banden blev fanget og bragt ind. For politimesteren havde i et anfald af energi besluttet at gribe hele flokken, som så længe havde været en skam for den dydige by.

Alligevel fik de ikke fat på dem, de højst ville have. Mekanikken, som politiet havde en tæft af, var og blev som sunken i jorden. Og Puppelene kunne man ikke få noget påskud til at sætte fast; for allerede klokken syv blev hun fundet sovende uskyldighedens søvn i sin seng.

Da Svend blev bragt ind, spurgte han efter Else. Men da de fortalte ham, at hun var død, blussede hans taterblod op i et vildt slagsmål med slutteren og betjenten, så at man lagde jern på ham.

Dernæst blev der igen ganske stille i den store, kolde stenbygning, og månen fortsatte sin runde. Den havde dvælet længe ved Else; for der var meget at se. Det var ligesom et udtog af et helt menneskeliv, som lå her, en hel historie – en gammel historie forresten.

Der manglede ingenting; det var der alt sammen. Hun havde sit tørklæde, sin kjole, sine gamle støvler og de laser, hun brugte til undertøj; – ja i lommen havde hun endogså sin brune barnehue med de rosenrøde hagebånd. Andet ejede hun ikke; fra barnehuen til hendes sidste laser havde de troligt fulgt hende; – hvad livet havde bragt hende fra fald til fald, havde strømmen skyllet sammen i en krog af fængslet; ja – lige indtil roserne – så var de der; frosten tegnede dem på ruden bag gitteret, og den rystede på hånden, som om den frøs af sig selv – eller om det kunne være medlidenhed.

Et par mus bedes og peb under bænken; der løb en over gulvet og blev borte. Klokken i kirketårnet slog fem; lyden skælvede længe i den tindrende kolde morgenluft. Men månen trak langsomt sit lys opad væggen og ud gennem vinduet; og idet den gik, bredte den et tykt og blødt tæppe af mørke og glemsel over Else, som sov. –

Og månen blev ved at lade sit kolde, ubarmhjertige øje glide hen over jorden; og natten krøb sammen i skyggerne – ræd for sine onde hemmeligheder.

Men til sidst væltede den tunge, stivfrosne jord sig ligesom i smerte bort fra månen, og solen begyndte at spille på kirkespirene, der var forgyldte til Guds ære.

Og alle byens kirkeklokker ringede og kimede julemorgenens festlige jubel ud over den ganske menighed. Og børnene sprang op i skjorten, for at lege med det nye legetøj, eller for at spise noget sødt, som det ikke havde været dem muligt at få plads til i går.

Men alle de voksne pyntede sig og gik i kirken.

Derfor var den også ganske fuld, og pastor Martens måtte formelig trænge sig frem til prædikestolen.

Vintersolen legede muntert med de brogede farver, som den tog fra glasmalerierne i det store korvindue; skød skrå stråler forbi altertavlen og sendte farvede lys af rødt og grønt og ildende gult ned over koret. Der lå som et festligt smil over den hele kirke, en strålende, velsignet julestemning.

Derover var det også, pastor Martens prædikede.

Julefesten var ikke blot en verdslig glædesfest, en hjertefest, en børnefest; men den var tillige – ja først og fremmest en religiøs fest, hvor hver glæde, hver nydelse havde dybere grund og rod. Og som han gik over til dagens tekst, dvælede han særlig ved de fromme indtryk fra barneårenes jul; og for menighedens øjne fremmanede han de yndige billeder af barnet i krybben, af hyrder og engle og ofrende konger, mens ordene faldt fra prædikestolen mildt og inderligt som i barnlig henrykkelse.

Hvis det virkelig var sådan, at et eller andet hårdt ord fra de tordnende taler om Helvede og dom havde forstukket sig hist eller her bag stenblomsterne, så blev det grundigt udfejet i dag.

Alle billeder fra smertens og forsagelsens religion skubbedes lempeligt til side, og han, som hang og sledes ihjel med spigre gennem hænder og fødder – han blev til det yndigste lille barn, og ham! – ham havde de lagt i en krybbe.

Den gode pastor Martens fik tårer i øjnene, og hans stemme blev grådkvalt: der var noget så usigeligt rørende i dette. Og så det, at det i verden ringe og foragtede – at det netop var den sande højhed, den sande majestæt – deri var der også noget så uendeligt velgørende og beroligende. Så havde da ingen ret til at klage over sin plads i livet, – ja hvem ville vel gøre det, når det laveste var det højeste – når de ringe og foragtede var de udvalgte! – hvor livsaligt – o! hvor livsaligt at vide dette! – måtte vi bare alle med barnesind vende os mod barnet i krybben hist i Betlehems stad.

Pastor Martens talte med sand begejstring. I hans smukke stemme dirrede hele en offerdags spændende forventning, og da han kom til slutningsbønnen og kirkebønnen, som han kunne udenad, betragtede han nøjere de enkelte blandt menigheden dernede.

Han fandt straks den rige, gamle skipper Randulf – konsul Withs svigerfar, som plejede at gå forrest i rækken af de ofrende. For her herskede endnu "den fromme og kristtækkelige skik" – som Martens sagde –, at menigheden personligt frembar sit offer for sjælehyrden.

Og pastor Martens tænkte på de store, flade konvolutter, i hvilke der ikke *kunne* være andet end sedler, men også på de beskedne tutter med sølvpenge; – for han foragtede end ikke enkens skærv –, og selv det usle kobber får en velsignet klang, når det nedlægges i ydmyghed på Herrens bord.

Det var en af de bedste prædikener, man havde hørt af ham; og præsten Martens indtog en anerkendt stilling blandt de mest fremragende gejstlige talere i landet.

Menigheden følte sig så usigeligt vel, så barneglad, så juleglad. Fru politimesterinden bøjede sig fremover og sagde til fru Bentzen, at hun langt nede i kirken kunne se en hat med skotsk besætning, som hun selv havde syet og foræret bort til julen, – og det gjorde hende så godt at se.

Fru Bentzen nikkede smilende tilbage: "Jeg føler mig, som om vi alle var en stor familie."

Imidlertid fortsatte den gule vintersol sin leg med de farvede stråler. Fra Sankt Lucas' okse tog den en brun plet og klistrede den i ansigtet på klokkeren, der sad i galla-andagt bag det lille beskedne bord, hvorpå hans offer skulle henlægges.

Og videre ned gennem kirken gik de skrå stråler og lagde hist og her en helgenglorie om et og andet hoved dernede.

Men der var jo ingen helgener blandt dem, og det var netop så godt. Alle havde sine skrøbeligheder og alle kendte dem.

Snarere kunne der vel være en og anden, som havde vel mange skrøbeligheder; men – herregud! hvem ville på en sådan dag gå i rette med næsten.

Enhver følte sig så tryg på sig selv, så fornøjet med sig selv, så overstrømmende kærlig og barnligt from. Man smilede til hinanden og trykkede sig sammen på bænkene, for at alle kunne komme til at sidde; det var nydeligt at se den elegante, fornemme konsul With rejse sig, for at overlade sin plads til gamle madam Späckbom. Det var rigtig en dejlig juledag, og kirken var opvarmet, så man slet ikke behøvede fodposer.

Og tanken dvælede ved den lange række af festdage og glade selskaber, som nu stod for døren. Man var netop i humør til at tage fat, til at gå sig en lang tur i den friske vintersol og vende hjem med god appetit, for at møde lugten af rypesteg i gangen.

Og fra de høje, solfyldte hvælvinger sænkede sig en hellig julestemning beroligende som en god samvittighed over den ganske menighed.

Men kirken fyldtes med brusende toner. Organisten spillede et festpræludium med brede, triumferende harmonier. Og da salmen begyndte, istemtes den frejdigt og jublende af hele menigheden; de fleste behøvede ikke engang at se i salmebogen; for det var den gamle herlige julesalme:

I denne søde juletid
Tør man sig ret fornøje. –

Om "Else"

Forfatter: Alexander L. Kielland (1849-1906).
Org.udgave: *Else. En Julefortælling.* Gyldendalske Boghandels Forlag (F. Hegel & Søn) København 1881.
Denne udgave baseret på: Alexander L. Kielland: *Samlede Værker – Mindeudgave.* 1. Bind. Gyldendalske Boghandel – Nordisk Forlag, Kristiania 1907.
Redigeret af: Kim N. Jensen.
Forside: Efter maleri af Christian Krogh (1852-1925): *Ung dame* (ca. 1890) *(Creative Commons CC-BY – Originalfoto: Nasjonalmuseet (Oslo)/Dag André Ivarsøy)*.

ISBN 978-87-7628-023-9
2. ebogsudgave – tidligere udgave ISBN 978-87-7979-263-0 (Ølstykke 2012).

© 2024 eBibliotek 1800
www.ebib1800.dk